

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru“ pentru literatură 2008

Climates

literare

69

Anul 6
august
2013

Director fondator:
Ion Iancu Vale

Director editor:
Gheorghe-Valerică
Cimpoca

Revistă literară și de cultură românească
Fondată: mai 2007

Leda și lebăda

pictură de Leonardo Da Vinci

Semnează în acest număr

Cezar Ivănescu	Poeme	3
Alina Safta	Strălucirea în creația lui Cezar Ivănescu	4
Lucia Olaru Nenati	Eminescu, mentor spiritual al lui Nicolae Iorga	5
Propus de M.C.	Moartea poetului Ștefan Augustin Doinaș...	6
Florentin Smarandache	Istoria limbii române (poem)	7
Stelian Gomboș	Despre metafizica Cuvântului...	8
Elena Buică	Adrian Erbiceanu - un nou volum...	10
Propus de B.P.	Scrisoare adresată de Alexandru Vlahuță...	11
Dumitru Ichim	Apa morților (poeme)	12
Florica Bud	Texte fără nume	13
Mircea Cotârță	Insula Paștelui	14
Florentin Smarandache	Aforisme de viață	16
Elena Armenescu	Cântecul iubirii (sonete)	17
Liliana Tirel	Viața în cerc	18
Gheorghe Valerică Cimpoca	În căutarea Adevărului	20
Ion Iancu Vale	Poeme din mitologia mea	21
George Roca	O privire sinoptică asupra etnonimului „Blach”	22
Sorin Aurel Sandu	Poeme	24
Dacian Dumitrescu	„Les Roumains de la Macedoine”	25
Simona Botezan	Debut spectaculos al trupei Hara la Chicago	26
Al. Florin Țene	Asemănările dintre alegere, normă și expresivitatea poetică...	28
Nicolae Băciuț	Portret al artistului la tinerețe fără bătrânețe	29
Traian Vasilcău	Răvaș din Chișinău (poeme)	30
Dorel Schor	A fost odată ca niciodată	31
George Roca	Expoziție de grafică	31
Magdalena Albu	Civilizația distrugerii	32
George Petrovai	Limba ce-o vorbim	34
Propus de A.C.	Codul lui Da Vinci în variantă românească	35
Dorel Schor	Leda și lebăda	36
Dan Caragea	Portret și psihologie	37
Propus de A.S.B.	Ghidul călătorului american prin Franța	38

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE
RO 54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depunerile în LEI
RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 - pentru depunerile în EURO (SWIFT: BTRLR022)

Adresa redacției principale: Aleea Arcașilor, bl. 36, sc. B, ap. 23, Târgoviște, România **Telefoane:** 0722 702 578, 0741 732 122 **E-mail:** ioniancuvale@yahoo.com
Web site: <http://climate.litere.ro>

Redactor-șef: Ion Iancu Vale

Fondatori:

Colegiul redacțional: Grigore Grigore, Gheorghe Palel, Emil Stănescu, Florea Turiac, Lucian Constantin

Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan

Redacții asociate - România: Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, Deva, Focșani, Iași, Suceava, Turnu Severin, Hunedoara, Mangalia, Olănești, Oradea, Ploiești); **Alte țări:** Anglia, Australia, Belgia, Canada, Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar, Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica Moldova, Serbia, Spania, S.U.A., Ucraina.

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Mihai Ardeleanu, Eugen Axinte, Iulia Barcaroiu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, Eugen Evu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Mirel Horodi, Djamel Mahmud, Alexandru Manafu, Meneu Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, Emil Persa, George Petrovai, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Delia Stăniloiu, Victor Sterom, Al. Florin Țene, Ioan Țepelea, Baki Ymeri, Raquel Weizman.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatarilor

Tehnoredactare: Florin-Lucian Dragoș ■ 0730 863 602 ■ dragosflorinlucian@gmail.com ■ **Secretariat:** Reta Sofronie Iancu

Revistă editată de Fundația „Renașterea Pietroșiței - Ruralia” din Pietroșița ■ ISSN 1843-035X

Apare sub egida Consiliului Județean Dâmbovița, prin Centrul Județean de Cultură Dâmbovița, în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni și cu Institutul de Cercetare Științifică și Tehnologică Multidisciplinară - ICSTM din cadrul Universității „Valahia” din Târgoviște.

Poeme de Cezar Ivănescu

n. 6 august 1941, Bârlad
d. 24 aprilie 2008, București

Jeu d'amour

! dormeam subț Pomul Vieții,
trainic Pomn,
când s-a ndurat în mine
Sfântul Domn
și trupul de genune mi-a deschis
rânindu-mă adânc
în somn și-n vis

și te-am pierdut,
femeia mea, de cum
cu ochiul meu de rană te văzum,
streină sfântă precât
Sfântul Domn
de-acum, de-acum
numai în vis și-n somn,

izvorătoarea mea de crunt haviz,
de-acum, de-acum
numai în somn și-n vis,
streină sfântă
precât Sfântul Domn,
de-acum, de-acum
numai în vis și-n somn !

Gladiator

! îmi pot schimba vestmintele
tonsura părului și armele
pot chiar părea un ins ca orișicare
mă ajută enorm și fața mea,
comună, poate fi a oricui,
nici distincție aristocratică
și nici sigiliul acuzat al rasei :
un amestec : un pumn
nevolnic de țărână,
îmi pot schimba și stilul de luptă
dar nu pot în nici un fel să-mi
schimb Destinul :

să nu mă mint pe mine însumi
trăim vremuri fără ambiguități,
la Roma,
(doar în privința asta) :
fac parte dintre-acei
ce-s însemnați

să moară , să-și dea duhul,
moartea mea e
programul meu zilnic,
împărțită pe ore,
o măsur și-o privesc în față...
de n-ar veni imprevizibilă
cum e memoria
anilor mei de tinerețe
când plînsul în ungherul încăperii
ca o celulă mă doboară...
unii, veniți din Orient
(aceștia știu să facă tot ce-i fatal
comerț al minții
și-o anume senzualitate)
îmi sugerează să mă detașez
acesta-i jocul
care-l joacă și Divinul,
iluminarea cugetului
care vede totul
și bunătatea inimii care acceptă :
accept și eu :
cu mine însumi plin de cruzime !

Rosarium

! și-Aceea seamănă cu tine
dar tu în veci n-ai s-o atingi,
și-Aceea seamănă cu tine
când mă primești adânc în tine
când uiți de tine și de mine
mă-aprinzi, mă mistui și mă stingi!

! și-Aceea seamănă cu tine
și hierodulele din jur,
și-Aceea seamănă cu tine
când în lingoare după tine
tânjesesc și nu mai sunt în mine
decât fără de glas murmur !

! și-Aceea seamănă cu tine
dar ție n-am să ți-o arăt,
și-Aceea seamănă cu tine
un vas de aur ca și tine
în unda vremii-mpins de mine
plutind prin vreme îndărăt !

! și-Aceea seamănă cu tine
dar vouă n-am să v-o arăt,
și-Aceea seamănă cu tine
când eu mă uit mirat la tine
cu cel de-al treilea ochi și-n mine
ca pe un lotus roș te văd !

! și-Aceea seamănă cu tine
și-n ea genunchele-mi îndoii,
și-Aceea seamănă cu tine
când sufletul din nou în tine
ți-l regăsești Strein ca mine
din morți venind ca din lumina
dintâi lumina Stelei Noi !

! și-Aceea seamănă cu tine,
ea vecinic stă în fața mea,
și-Aceea seamănă cu tine
Soție Sfântă ca și tine
tinzându-și sufletul spre mine
precum harfistele divine
și simt și tot ce simte ea !

! și-Aceea seamănă cu tine,
îmi spală trupul de otra-,
și-Aceea seamănă cu tine
un lacrimarium ca și tine
care doar curăție ține
și strânge-avere de la mine
doar din necurăția mea !

! și-Aceea seamănă cu tine
și tu te-nchini și tu la ea
și-Aceea seamănă cu tine
când mă scoți cald și bun din tine
și mă lași singur, eu cu mine,
mă lași pe drum
și-mi tocmești bine
drumul meu drept pe Golgota !

! și-Aceea seamănă cu tine
și tu te-nchini și tu la ea
și-Aceea seamănă cu tine
care mă plângi și de pe tine
straiul ți-l rupi și mă-ngiulgi bine
și numa-n milă pentru mine
ți-i trupul învăscut și-n tine
bea mila toată dragostea !

! și-Aceea seamănă cu tine
și tu te-nchini și tu la ea,
și-Aceea seamănă cu tine
și-Aceea seamănă cu tine
și-Aceea seamănă cu tine
și tu cu ea vei semăna !

Strălucirea în creația lui Cezar Ivănescu

Alina Safta

Citind versurile lui Cezar Ivănescu, te încercă o multitudine de sentimente, pe care poetul reușește să le transmită ca nimeni altul în versuri aparent simple, dar încărcate de infinite conotații: existențiale, filozofice și religioase. Creațiile sunt percepute diferit de cititori deoarece ele pun în prim plan sufletul, trăirea pură și moartea, sunt teme care tulbură pe omul de rând și îl îndeamnă la meditație. Poetul cântă moartea în infinite ipostaze pentru că moartea este asociată cu greșeala, păcatul, decăderea, firea omenească. Moartea, ca și în credința creștină, este văzută ca o trecere, dar ceea ce frapează este acea moarte cântată încă din viață, a omului care vrea să depășească o condiție limitată, fără strălucirea mai presus de fire. Credință și tăgadă, laudă Mariei, rugăciunea din inimă, puritatea, slavă lui Dumnezeu, moartea în infinite ipostaze sunt motivele creației poetului.

Dacă sufletul este eternul purtător al unor trăiri puternice, poezia este o formă a artei sacre, pentru că ea por-

nește din suflet. Poetul care valorifică credința poporului și care cântă în versuri nemuritoare și de o muzicalitate aparte, este Cezar Ivănescu. El este un deschizător de drumuri spre poezia confesiune, poezia mărturisire și poezia muzică. Este poezia luminii și umbrei, ființei muritoare, de aceea moartea este tema supremă a creațiilor poetului. Deși creațiile poetului nu sunt prea gustate de publicul larg, ele vor fi mai bine percepute când neamul nostru își va deschide sufletul către trăirea adâncă, puternică, către credință. Încă orbecăim și nu ne descoperim valorile care sunt lângă noi, suntem într-o beznă a cunoașterii. Poetul luminii și umbrei este un deschizător de drumuri în vremuri tulburi.

Mărturisirile poetului sunt tulburătoare pentru că în ele se regăsesc păcătoșii și credincioșii și acea revoltă interioară a celui care se căiește de ceea ce înfăptuiește sau gândește: „! Pământule, Tu, Maica mea, și voi,/Femei ale Pământului/care m-ați legănat în pânțece,/arde și arde și Sufletu-mi frige/Sufletul meu strălucind/mai strălucitor/dacă o mie/de miliarde de sori,...” –Ecpyrosis.

Ce poate fi mai frumos decât o poezie care să redea strălucirea, frumusețea sufletului, trăirea curată?

Versul este cel care te face să plutești, este zborul uluitor al pășirii care este un mesager către

Domnul al trăirilor infinite „! Pasăre care cu aripa ai scris/versul ce duce la Domnul,/spune-mi-l, spune-mi-l numai în vis,/spune-mi-l numai în somnul,” JEU D'AMOUR (Mândră-Mărie). Creația este rodul visului și somnului, binecuvântată de Domnul, de aceea dobandește valoare inedită.

Menirea poeziei este de a readuce strălucirea în trăire și muzicalitate, dar versurile lui Cezar Ivănescu sunt în mare parte dedicate ființei muritoare, morții care este condiția noastră de oameni supuși păcatului și morții în ciuda oricărei străluciri.

Urmas demn al poezilor care au scris versuri religioase, poetul aduce creațiilor sale o muzicalitate aparte. Când poezia îmbină mai multe arte, tinde către perfecțiune.

Revolta poetului și relevarea durerii pricinuite de moartea lui Hristos reies din versurile tumultuoase care gradat redau răutatea ființei.

Doina (Passiflora incarnata), „! voi ce l-ați urcat pe cruce pe Hristos,/un bărbat atât de tânăr și frumos,/lăudați-l mult în muzici și-n poeme,/că Hristos, de dragul vostru, în piroane urcă iar din vreme-n vreme,/că Hristos, de dragul vostru, în piroane urcă iar din vreme-n vreme!” Mesajul poeziei este un îndemn la trezire, la adevărata trăire, la alungarea răului din oameni. Poetul este conștient de condiția muri-

torilor și în versuri conturează imaginea pestriță a omenirii: „! voi, flămânzii, și voi, răii, și voi toți,/neam de tîrfe nesătule și de hoți,”

Îndemnul la iubirea supremă este motivul poeziei și poetul reușește să îl redea în versuri de neegalat: „bucuros Hristos scuipatul vi-l primește/și numai de dragul vostru, cu un chin mai nou se primește/și numai de dragul vostru, cu un chin mai nou se primește!”

Suferința este rodul răutății și se răsfrânge și asupra Divinității.

O suferință mai presus de fire răzbate din versurile lui Cezar Ivănescu și pătrunde în sufletul cititorului îndemnându-l parcă la meditație. Sunt versuri de o incontestabilă valoare, versuri adresate omenirii, sunt un adevărat testament sacru lăsat urmașilor și un îndemn la creație, la poezie, care pare a fi o formă de purificare. Lauda adusă Divinității, rugăciunea inimii răzbat prin versurile pline de încărcătură simbolică ale marelui și inegalabilului poet. Poezia de inspirație religioasă și-a găsit în Cezar Ivănescu un demn discipol.

Eminescu, mentor spiritual al lui Nicolae Iorga (3)

Lucia Olaru Nenati

Sau altădată: „Eminescu e om mare al nației, ceea ce este poate mai mult decât un poet genial” (1911).

Despre articolele din Curierul de Iași: „E o uimire câtă bogăție, noutate, logică, prevedere, căldură, câtă mare și curată înțelepciune de om superior genial, se cuprinde în acele buletine politice, dări de seamă teatrale, notițe despre cărți... La fiecare moment marea sa putere de intuiție fixează puncte sau deschide perspective cu totul nouă.” Altceva: „Eminescu e cel dintâi scriitor român care scrie cătră toți românii într-un grai pe care românii de oriunde îl pot recunoaște ca al lor... Eminescu e întruparea literară a conștiinței românești, una și nedespărțită”. „Eminescu este drumul către sănătatea acestui popor.”

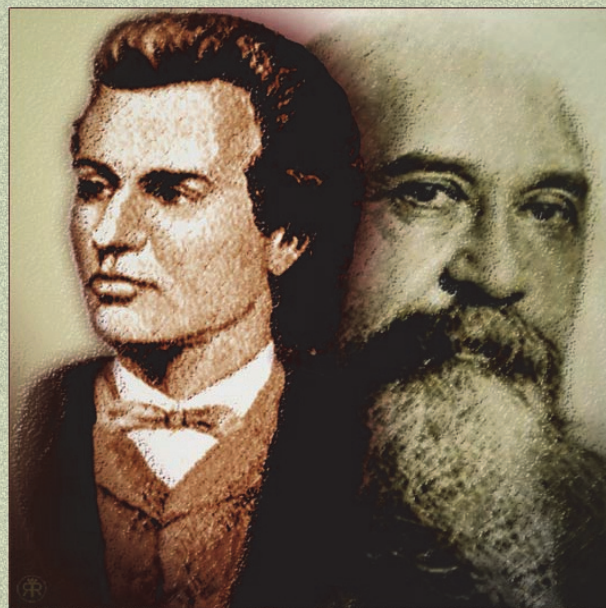
Exemplele sunt enorm de multe și toate vorbesc despre o neostoită fascinație pe care a exercitat-o Eminescu asupra lui Iorga, el fiind în mare măsură cel ce i-a înсуflat foarte devreme adolescentului Iorga, ceea ce avea să fie enorma sa energie luminată fără de care nu se poate realiza nici o întemeiere benefică în societatea omenească. Asa cum am încercat să relev în această cartela care m-am referit, în care am căutat să surprind monografia unei stări de spirit, aceea a entuziasmului și energiei luminate ce a dus la realizarea statului național, o vreme diametral opusă celei de azi, totul se face cu personalități providențiale, oameni ai energiilor lumi-

nate precum a fost Iorga, un adevărat generator nuclear pentru atâția alții, transmițători-releu până în capilarele societății. Ei bine, am încercat și

sper ca nu fără folos, să demonstrez ca până și la originea acestei mișcări de psihologie socială a stat același Eminescu cel care l-a hrănit sufletește și i-a format mentalul lui Iorga fiindu-i fără putință de tăgadă, în lumina acestor argumente probatorii, un adevărat mentor spiritual.

Și încă ceva, o tulburătoare coincidență. Eminescu a fost, se știe, inițiatorul și coordonatorul proiectului cultural „Serbarea de la Putna”, aceea care a generat în 1871 mișcarea de conștiință menită să culmineze cu realizarea Marii Uniri al cărei om providențial și spirit dinamizator a fost N. Iorga, cel ce se naște exact în același an, al „Serbarii de la Putna”. „Istoria este desfășurarea cugetării lui Dumnezeu” spunea Eminescu și aceste coincidențe un pot decât să confirme afirmația. Parcă nu e întâmplătoare nici întâmplarea că în iune, luna tragicului sfârșit al lui Eminescu, se naște cu 140 de ani în urmă, N. Iorga, cel ce avea să-i ducă mai departe cu atâta energie mesajul de conștiință.

Din păcate, contribuția uriașă a lui Iorga este ca și uitată azi, ca și întreaga lui personalitate monumenală. De fapt, ignorarea quisitotală de azi a personalității

sale se datorează raportării la măsura omului obișnuit - azi din ce în ce mai precar din punct de vedere cultural - care nu poate cuprinde decât o cantitate limitată de informație, de cultură, chiar de reacție afectivă, toate depășite fatalmente radical de dimensiunea supraomenească a personalității lui Iorga. Pentru că nu poate vedea decât un mic fragment și pentru că întregul l-ar copleși și l-ar pune într-o umilitoare și inconfortabilă inferioritate, omul de azi alege soluția ignorării.

Și totuși nu e cu putință să se accepte tacit acest fenomen injust care de fapt îl asasinează încă dată pe savantul admirat și răsplătit de atâtea foruri intelectuale naționale și internaționale! Trebuie să reînvățăm a ne apropria și a ne duce pe umeri destinul național din care acest accident istoric benefic, această anomalie pozitivă numită Nicolae Iorga - venit pe lume tot în târgul Botoșanilor - face parte integrantă și demnă de toată slava și mândria pe care trebuie să reînvățăm a le trăi ca stări faste ale „vieții sufletești” și să nu ne lăsam mereu copleșiți doar de stările negative și vibrațiile joase cu care ne inundă azi realitatea din jur.

11 ani de la cea mai frumoasă tragedie din cultura română

Moartea poetului Ștefan Augustin Doinaș și sinuciderea balerinei Irinel Liciu (2)

Propus de M.C.

Ultima poezie a lui Doinaș

Acum

Acum, că mi-a fost dată la o parte albeața de pe ochi, aceea care mă făcea să nu mai văd adevărul, pot să aștept în deplină liniște.

Clipele și-au recucerit nisipul uitat în clepsidră, iar sicofanții au devenit de prisos. În suflet mi s-au limpezit strigăte de uimire.

De multă vreme trebuia să aibă loc apocalipsa. Dar uguitul cătorva gugustiuci a-ntârziat-o.

Acum tronurile așteaptă pustii. Un fulger brusc îmi oferă-n zigzag o scăriță pe care încep să cobor.

**Joi, 16 mai 2002,
orele 18.30**

„Mistrețul cu colți de argint”
m-a dat gata. M-a dat gata și
gata sunt și acum. Un poet, dacă
nu e genial, e impostor.

Alexandru Paleologu

„Nu peste mult are să bată vânt”

Doinaș își dă seama că trec secolele și trece timpul vieții lui. Schimbă numele revistei pe care o conduce, din „Secolul 20” în „Secolul 21”. Urmează accidente vas-

culare, medicamente, cancer, mers în baston. Își dă seama că moare. Într-un discurs public, într-un ianuarie, de ziua lui Eminescu, spune: „E acest vers eminescian care, pentru mine, continuă să fie un miracol al limbii române și al poeziei, în general, pentru că el se compune din trei verbe, plus un adverb de timp, adică din patru abstracțiuni”.

Îl văzusem pe Doinaș relativ recent, ultima oară - la spitalul Elias, unde mergeam amândoi la controale de-astea, ambulatorii. L-am întâlnit acolo într-o zi. Nu mai știu ce banc a spus el - care-i plăcuse și pe care-l aflase de curând, mai fără perdea. Era un banc porcos și tâmpit. Am râs de ne-am prăpădit la spital, pe cu- loarele alea, mergând amândoi

cu bastoane. A fost ultima oară când ne-am întâlnit.

Alexandru Paleologu

Pentru filmul „Amour”, regizorul Michael Haneke a primit marile premii la Cannes, anul trecut. E filmul ultimelor zile pentru doi bătrâni. Răzbate obsesia nedreptății că doi oameni trăiesc o viață împreună, dar trebuie să moară separat. Unul se îmbolnăvește mai repede, celălalt trebuie să rămână în aceeași casă cu toate amintirile.

Când și-a dat seama că Doinaș va muri, Irinel Liciu și-a dat seama că și ea va muri, căci spunea adesea că nu i-ar putea supraviețui. Și nu i-a supraviețuit. Era sâmbătă seara. Ea și-a corectat cu fard imperfecțiunile bătrâneții, de parcă urma să iasă

► la cină pe Victoriei. S-a așezat la biroul lui Doinaș, în bibliotecă, a scris câteva cuvinte pe o foaie de hârtie. Apoi a luat un pumn de somnifere, s-a așezat pe pat și a murit. A găsit-o în zori menajera.

Au fost decorați post-mortem. El cu Ordinul Național pentru Merit în Grad de Mare Cruce. Ea cu Ordinul Național Serviciul Credincioșilor. El a fost făcut general de brigadă, ea locotenent. Regimentul 30 Gardă și Protocol i-a purtat pe ultimul drum. S-a cântat cu fanfara, s-au tras salve. Pentru ea, Partiarhia Română a dat dezlegare să fie înmormântată creștinește, chiar dacă a comis suicidul. Sunt înmormântați în cimitirul Bellu, pe Aleea Academicienilor. Gabriel Popescu, balerinul homosexual cu care dansa Irinel Popescu la Operă în anii 50-60, s-a întors din exil și le-a făcut un mic monument. Acum e mort și el și a fost înmormântat alături.

Gestul lui Irinel Liciu mi se pare cutremurător de frumos. Toată lumea știe că sinuciderea e un foarte mare păcat. Riști să nu te mai întâlnești dincolo cu cel iubit. Eu cred însă că Dumnezeu e mai deștept ca noi.

Alexandru Paleologu

Gabriel Liiceanu i-a cunoscut pe Augustin Doinaș și Irinel Liciu. A scris în jurnalul său, „Ușa interzisă”, câteva rânduri despre cum mor oamenii și despre mersul triumfal, tot înainte, al lumii prin ceața amintirilor și-a fumului de mici.

25 mai 2002

Doinaș era, pentru un poet, nespus de insensibil la tema morții, iar perspectiva propriului său sfârșit părea că nu-l impresionează deloc. Mi-l imaginez pătrunzând în sala de operație a doctorului Popescu cu gândurile

în altă parte. Ce se va întâmpla însă cu Irinel, care optase pentru comportamentul unei plante de seră (nu mai ieșea deloc) și care respira în ritmul ieșirilor și venirilor acasă ale lui Doinaș?

26 mai 2002

Aflu că Irinel s-a sinucis astă-noapte. Îmi vine în minte, brusc, o seară la ei în care Irinel, râzând, ne spune celor de față: „Am hotărât cu Doinaș că, dacă unul din noi moare, celălalt se sinucide. Numai că Doinaș, fiind bărbat, adică laș, nu o să fie în stare s-o facă”. Și a râs din nou, cu poftă. Și, iată, acum a făcut-o: ca pe o variantă extremă a lui „tenir la promesse”. A plecat de la spital de îndată ce, infarctul survenit, Doinaș a murit. Apoi și-a pregătit harakiri-ul (în variantă europeană, cu luminal). A murit pesemne către ora 11 seara, timp în care noi mâncam mici în crașma „La Cocosatu”. Synchronicity.

Astăzi ne despărțim de Ștefan Augustin Doinaș

Astăzi nu mai cântăm, nu mai zâmbim. Stând la început de anotimp fermecat, astăzi ne despărțim cum s-au despărțit apele de uscat.

Total e atât de firesc

în tăcerea noastră. Fiecare ne spunem: - Așa trebuie să fie ... Alături, umbra albastră pentru adevăruri gândite stă mărturie.

Nu peste mult tu vei fi azurul din mări, eu voi fi pământul cu toate păcatele. Păsări mari te vor căuta prin zări ducând în gușă mireasmă, bucatele.

Oamenii vor crede că suntem dușmani. Între noi, lumea va sta nemișcată ca o pădure de sute de ani plină de fiare cu blană vărgată.

Nimeni nu va ști că suntem tot atât de aproape și că, seara, sufletul meu, ca țărmașul care se modelează din ape, ia forma uitată a trupului tău ...

Astăzi nu ne sărutăm, nu ne dorim. Stând la început de anotimp fermecat, astăzi ne despărțim cum s-au despărțit apele de uscat. Nu peste mult tu vei fi cerul răsfrânt, eu voi fi soarele negru, pământul. Nu peste mult are să bată vânt. Nu peste mult are să bată vântul ...

Istoria limbii române

Florentin Smarandache

S-au descoperit în pământ cioburi mari de cuvinte de pe vremea traco-getilor. (Aceste cuvinte care, pentru a încălzi, le spargem și facem cu ele focul lângă tâmplă.)

Ele încântă stelele, plantele, animalele, plâng roua și zâmbesc mugurii. Ele tac liniștea, cântă mierla și răsar iarba și bat briza dinspre partea de răsărit a inimii.

Despre metafizica Cuvântului în romanul Frații Karamazov de F. M. Dostoievski (1)

Stelian Gomboș

Revelațiile Teocrației – Legenda Marelui Inchizitor

„Creștinătatea s-a lepădat, fără să-și fi dat ea singură seama, de creștinism. Trebuie din cauza aceasta să se întâmple ceva pentru a se încerca readucerea creștinătății la creștinism. Sorenn Kierkegaard – „Școala creștinismului”

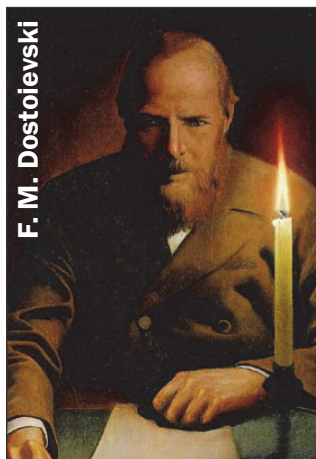
În ideologia teocratică dostoievskiană nu există nimic deosebit de original. Ideea teocratică este în esență sa testamentară, o idee iudaică, interpretată ulterior de spiritul roman. Această idee este legată de cunoașterea divină a Vechiului Testament. Toate teocrațiile istorice, anti-creștine și creștine, au fost coercitive, au constituit un amestec a două planuri ale existenței, a două rânduiri: cerească și pământească, spirituală și materială, ecclesială și statală.

Ideea de teocrație se află într-un inevitabil conflict cu libertatea creștină, este un refuz al libertății. Nicolae Berdiaev se ocupă de ideea lui Dostoievski, punând în valoare mai degrabă utopia decât posibilitatea ei de realizare. De falsă idee teocratică la Dostoievski se leagă și

relația denaturată cu statul, recunoașterea insuficientă a valorilor independente ale statului (nu cel teocratic, cel laic) care se justifică religios din interior, nu din exterior, imanent nu transcendent. Teocrația trebuie să accepte inevitabil coerciția, să neghe libertatea spiritului, libertatea conștiinței, dar în raport cu statul ea închide în sine o înclinație spre anarhie. Nicolae Berdiaev este de părere că tocmai acest fals anarhism și lipsa dorinței de a vedea rostul religios al statului independent l-au caracterizat pe Dostoievski.

Legenda Marelui Inchizitor considerată de către Nichifor Crainic un pamflet de geniu, realizează transferul din meditația filosofică într-o sferă particulară, teologică ori socială. La un prim nivel polemic, sunt vizați catolicismul și ordinul iezuiților, de pe platforma presupusei opoziții ireductibile dintre Bisericele Răsăritenă și Apuseană.

În poemul compus de Ivan Karamazov („am căutat să-l memorez”) Iisus Hristos descinde „necanonic” în orașul Sevvila din secolul al XVI-lea în timpul Inchiziției. El coboară într-un oraș terorizat, supus celor mai crude represă-

F. M. Dostoievski

lii și în care puterea se pare că aparține Marelui Inchizitor. Sevvila lui Ivan se pare că este o teocrație din care se desprinde o dictatură personală. Recunoașterea Lui de către mulțime, cele două atribute morale prin care se revelează „nemărginita-I bunătate și blândețea”, minunile săvârșite ca și atunci cu cincisprezece veacuri în urmă, sunt elemente ce asigură veridicitatea tabloului. Singurele cuvinte pe care le rostește „Talifa-kumi”, trimit la scena biblică, iar rechizitoriului aprins al cardinalului i se răspunde printr-un sărut. Cardinalul ordonă arestarea Lui și nimeni din mulțimea până atunci evlavioasă, plină de entuziasm evanghelic nu se gândește („atât de strunit și de plecat este poporul”) să împiedice străjile să-și facă datoria. Ceea ce reiese este că, sevilienii se comportă în același timp ca populația dresată a

unui stat totalitar și ca niște copii înfricoșați.

Inchizitorul fanatic este identificat cu luptătorul modern pentru pâine, egalitate și dreptate. El lansează îndemnul global de a fi anihilate personalitatea umană și libertatea de a opta. Prin „miracol, taină și autoritate”, omul este degradat într-o unealtă supusă și inerentă a conducătorilor, cei care l-au convins că nu va dobândi egalitatea decât renunțând de bună voie la libertate. Inchizitorul devine astfel prototipul tiranului cu putere nelimitată, din următorul secol, întruchiparea nebuniei dictatoriale de a-și afirma vrerea prin anihilarea voinței celorlalți, urmând neștiut, preceptele diabolicului sfetnic. Iisus Hristos coboară într-un oraș terorizat, supus celor mai crude represalii și în care puterea se pare că aparține nu curții sau împăratului, cât

► cardinalilor și mai ales marelui Inchizitor. Acest despot este în același timp și un renegat. Cândva a stat și el în pustie, unde s-a „hrănit cu aguride și rădăcini” sperând că va reuși să atingă perfecțiunea, dar revine în lume unde s-a alăturat „oamenilor înțelepți”, celor care s-au străduit să îndrepte lucrarea de mântuire a lui Iisus Hristos, pe care refuză să o mai urmeze și să o slujească ca pe o nebunie. Confesiunea sub formă de interogatoriu a bătrânului cardinal care simte nevoia să spună „tot ce a gândit în sinea lui timp de nouăzeci de ani” vizează declinul unei societăți în care ideea de Dumnezeu este doar o aparență a unei vieți superficiale și decăzute. Inchizitorul e un fanatic identificat cu luptătorul modern pentru pâine, egalitate și dreptate.

Ideea pe care o proclamă Ion Ianoși este aceea că, Marele Inchizitor „este unul dintre cele mai acute semnale de alarmă la adresa extremelor deformări istorice, mascate într-o radicală frazeologie demagogică.” În Legendă trebuie căutată esența concepției dostoevskiene asupra lumii, o concepție pozitivă și religioasă deopotrivă. În sistemul Marelui Inchizitor, arbitrarul duce la pierderea și negarea libertății spiritului. Acesta argumentează, convinge. Are la dispoziție logica de fier, voința îndreptată spre înfăptuirea unui plan

bine determinat. Ceea ce contracarează această atitudine este smerenia lui Iisus Hristos, blânda Sa tăcere care conving și transmite mai mult decât toată puterea argumentării Marelui Inchizitor. Bătrânul cardinal nu crede în Dumnezeu, dar nici în om. Pierzând credința în Dumnezeu, nu se mai poate crede în om. Creștinismul nu impune numai credința în Dumnezeu, ci și în om. Înainte de orice, inchizitorul neagă ideea divino-umanității, a apropierei și coeziunii temeiurilor divine și umane în libertate. El s-a ridicat împotriva lui Dumnezeu în numele omului, al celui mai mărunț dintre oameni, al aceluia în care el nu crede, după cum nu crede nici în Dumnezeu.

Inchizitorul cunoaște slăbiciunea poporului, le știe reacțiile, psihologia maselor, posibilitățile de manipulare: „norodul care azi Ți-a sărutat picioarele, la un singur semn al meu, se va repezi să adune tăciunii împrăștiați în jurul rugului Tău, știi Tu asta?”. Measnikov este de părere că, ruperea de Iisus Hristos, dezicerea se produce pornind tocmai de la deosebiri referitoare la modul de a considera condiția umană: „ce anume îi separă pe Marele Inchizitor și pe Hristos? Neîncrederea în puterea și rațiunea omului și profunda încredere în ele.” Străduința inchizitorului este de a arăta cât de insuportabilă este pentru omul răzvrătit libertatea (de a opta, de a

decide, libertatea dilemei, zbuciumul), care nu-i poate aduce fericirea. Marea eroare, fundamentală greșeală (din punctul de vedere al cardinalului) și pe care i-o impută lui Iisus cu un resentiment inmuiat în amărăciune – a fost aceea de nu fi cedat în fața celor trei ispitiri. Berdiaev este de părere că cele trei întrebări puse de „duh” lui Iisus „preconizează întreaga desfășurare de mai târziu a istoriei lumii.”

Dogma celor trei ispitiri formează o întreagă teologie morală rezumată în trei idei care stau la baza lumii, adevărate principii morale care stârnesc cele mai ascunse laturi ale ființei umane supusă vicisitudinilor vieții. De altfel este și cea mai mare provocare, cea mai inteligentă manipulare a maselor de către propriile lor slăbiciuni. Dacă Iisus ar fi acceptat să prefacă pietrele în pâini, întreaga omenire l-ar fi urmat imediat. El a refuzat însă pecetea pâinii reale, pământești, în numele libertății și al pâinii cerești: „nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu.” Iisus este Mântuitorul celor puțini și tari în credință. De cei mulți și slabi se ocupă Marele inchizitor, democrat și imunitar. În ceea ce îl privește personal, admite cele trei ispitiri considerându-le drept o chintesență a înțelepciunii supreme: „în lume (afirmă Valeriu Cristea

referindu-se la opinia cardinalului)-proclamă acest redutabil psiholog al nimicniciei umane-există trei forțe, unicele pe pământ, în măsură să înfrângă și să subjuge definitiv în numele propriei lor fericiri, conștiința acestor bicsnici răzvrățiți. Și aceste trei forțe sunt miracolul, taina și autoritatea.”(6)

A doua ispitire aduce în prim plan posibilitatea căderii sau a decăderii umane din planul de mântuire al lumii: „n-ai vrut să te lași dus în ispită și nu Te-ai aruncat jos”. Replica pe care o va da Iisus arată tocmai măreția și supremația Fiului lui Dumnezeu: „Să nu ispitești pe Domnul Dumnezeuul tău.” Tocmai de a aceste trei forțe (miracolul, taina și autoritatea) se folosesc predecesorii și colegii Marelui inchizitor în încercarea lor de a corecta lucrarea lui Iisus Hristos. De altfel el dezvăluie secretul care stă la baza ideilor „mesianice”: „noi nu suntem cu Tine, ci cu el, acesta este tot secretul nostru. Demult numai suntem cu Tine.” Trădarea s-a consumat cu opt veacuri în urmă, când reprezentanții credinței romane au primit de la el „împărățiile pământești”, darul din urmă pe care Iisus de asemenea l-a refuzat respingând și cea de-a treia ispitire a satanei.” Domnului Dumnezeului tău să te închini și Lui singur să-i slujești.”

Va urma

Elena Buică

Am avut satisfacția să particip la lansarea volumului semnat de domnul Adrian Erbiceanu intitulat „Tinerete fără bătrânețe”. Volumul este o transpunere în versuri a îndrăgitelui basm popular „Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte” publicat de Petre Ispirescu în urmă cu mai bine de 150 de ani, basm transfigurat într-un poem care ne invită la o profundă meditație asupra temelor fundamentale ale vieții.

Evenimentul a avut loc la Biblioteca Metropolitană din București, sala Mircea Eliade, în data de 27 mai 2013, în prezența unui numeros public alcătuit din personalități ale lumii literare și admiratori ai cuvântului frumos așezat în pagină. Cu o aleasă bucurie am participat la acest eveniment deoarece am avut o relație mai deosebită cu plămada acestui poem, la care am fost martoră în mai multe etape, datorită „micilor” indiscreții telefonice ale autorului.

De când mă știu, folclorul a constituit pentru mine o atracție neobișnuită, așa că i-am adresat poetului Adrian Erbiceanu un cuvânt de mulțumire că ne-a prilejuit întâlnirea cu una dintre comorile creației noastre populare. Pentru că avalanșa informațiilor și tăvălugul tehnicii aduc prefaceri profunde în întreaga lume, desigur că nu va putea scăpa nici satul, cu zestrea lui din

O meditație profundă despre viață și moarte

Adrian Erbiceanu - un nou volum: „Tinerete Fără Bătrânețe”

vechime, cu adevăratele sale comori, unice în lume, cum sunt călușarii mei teleormăneni, care vor lua distanță din ce în ce mai mare, împinse în-apoi de marile prefaceri. Uităm din ce în ce mai des de existența întrupată de satul străbun, de oamenii simpli care aparțin gliei cu tainele și frumusețile ei specifice, cu "cumințenia pământului" românesc, țărani de la talpa țării care mai poartă în ei adâncul strămoșesc, adevărul, lumina, pacea și liniștea după voia Domnului.

Poetului Adrian Erbiceanu i-a intrat în suflet această operă populară, de o construcție cu totul aparte, și nu a mai lăsat-o să plece decât după ce a trecut-o prin alambicul creației sale și a reîmprospătat-o cu puternica forță a recreerii într-un

limbaj poetic autentic. Îmbrățișând valorile secular-românești ale basmului și transpunându-l în poezie, autorul ne oferă reîntâlnirea cu bucuria curată a copilăriei, concomitent cu prelevarea substraturilor basmului, cu o maturitate spirituală care presupune o experiență de viață pentru a putea pătrunde înțelesurile ei adânci, dimensiuni prinse în plasa vieții altfel interceptate decât cele filtrate prin ochii unui copil.

Atât basmul popular, cât și poemul poetului Adrian Erbiceanu, au mai multe motive epico-filozofice, motive străvechi, adevărate căutări menite să satisfacă nevoia de a pătrunde dincolo de limitele cunoașterii. Este un basm-meditație asupra condi-

ției umane, despre destin, ideal, rostul omului pe pământ, despre căutarea fericirii și a nemuririi, despre timpul care nu iartă pe nimeni căci: „Nemurirea-i/ Visul viselor deșarte”, un adevăr absolut, care trece peste adevărul nostru intim, dar mai ales, poemul este o profundă meditație asupra scurgerii timpului pe care o percepem fiecare în mod diferit: „ani-lumină/În făptura unei clipe”, ori: „Vremea trece...să revină/Și revine ca să treacă”... sau: "Vremea curge, cât e vreme.../ Numai noi, săracii, parcă/N-am avea de ce ne teme/ Când cu vreme ne încarcă”.

Poemul ne invită la introspecție, căci el privește dincolo de cuvinte, încercând să atingă starea cea înaltă, dar și pe cea de jos a adâncimilor insondabile, dincolo de hotarele știute și neștiute ale puterii de înțelegere a minții omenești. El ne avertizează că viața și moartea nu pot exista decât împreună. Oricât ar fi de dureros, trebuie să acceptăm ideea că sublimul vieții îl dă moartea, că numai moartea este cea care dă sens vieții: „Nu știu dacă-i loc a spune,/Dar trecând Văii hotarul,/Plânsetele, din genune,/Răscoliră călin-darul,/Dându-i clar a înțelege/— Precum zânelor măiestre —/ Că acolo unde-i lege/ Nu-i tocmeală, nici sechestre.”

Tulburătoarea temă a percepției timpului, ne stârnește o profundă admirație pentru omul nostru sim-

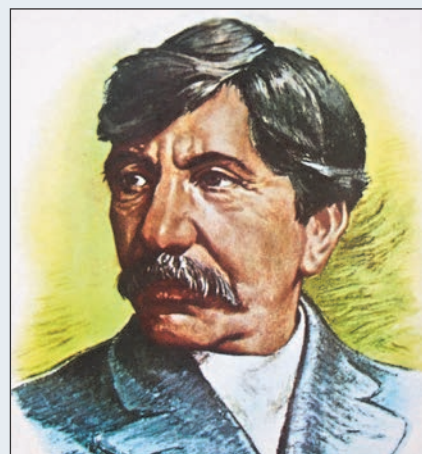
Scrisoare adresată de Alexandru Vlahuță ficei sale, Margareta

„Să trăiești Mimilică dragă și să fii bună; să fii bună pentru ca să poți fi fericită. Să fii bună pe cât poți până în ultima clipă a vieții tale. Cei răi nu pot fi fericiți. Ei pot avea satisfacții, plăceri, realizări chiar, dar fericire nu. Nu, pentru că cei răi nu pot fi iubiți, și-al doilea, ...al doilea... de! Câștigurile întâmplătoare și celelalte „pere mălăiețe”, care se aseamănă cu el, vin de-afară, de la oameni, de la împrejurări, asupra cărora n-ai avea nicio stăpânire și nicio putere, pe când fericirea, adevărata fericire în tine răsare și-n tine-nfloarește și leagă rod, când ți-ai pregătit sufletul pentru ea. Și pregătirea asta este o operă de fiecare clipă, când pierzi răbdarea, împrăștii tot ce-ai înșirat și trebuie s-o iei de la început. Și de aceea vezi atât de puțini oameni fericiți... Atâția câți merită.

Dacă nu ne-am iubi pe noi așa fără de măsură, dacă n-am face atâta caz de persoana noastră și dacă ne-am dojeni de câte ori am mințit sau ne-am surprins asupra unei răutăți, ori asupra unei fapte urâte; dacă, în sfârșit, dacă ne-am examina mai des și mai cu nepărtinire (lesne-i de zis!), am ajunge să răzuim din noi partea aceea de prostie fudulă, de făptură. Se știe că durerea e un minunat sfătuitoare. Cine-i mai deschis la minte trage învățătură și din durerile altora.

Ea am mare încredere în voința ta. Rămâne să știi doar ce vrei. Și văd c-ai început să știi și asta. Doamne, ce bine-mi pare c-ai început să te observi, să-ți faci singură muștrări și să-ți cauți singură drumul cel adevărat!

Așa, Mimilică dragă, ceartă-te de câte ori te simți egoistă, de câte ori te mușcă de inimă șarpele răutății, al invidiei sau al minciunii. Fii aspră cu tine, dreaptă cu prietenii și suflet larg cu cei răi. Smerește-te, fă-te mică, fă-te neînsemnată de câte ori deșertăciunea te îndeamnă să strigi: „Uitați-vă la mine!”

Dar mai ales aș vrea să scriu de-a dreptul în sufletul tău aceasta: Să nu faci nicio faptă a cărei amintire te-ar putea face vreo dată să roșești. Nu e triumf pe lume, nici sprijin mai puternic, nici mulțumire mai deplină ca o conștiință curată.

Păstrează scrisoarea aceasta. Când vei fi de 50 de ani, ai s-o înțelegi mai bine. Să dea Dumnezeu s-o citești și atunci cu sufletul senin de azi.

Te îmbrățișează cu drag,
Al. Vlahuță

Când ai împlinit
șaptesprezece ani”

Propus de B.P.

► plu, temă pusă în discuție cu mult înainte ca marele fizician Albert Einstein să enunțe celebra teorie a relativității timpului. La fel de tulburătoare și realizată cu deosebită artă este și cea a dorului pentru că el a făcut parte din zestrea noastră de suflet și a fost înstrăinat. Cel puțin noi, cei plecați din țară, nu putem citi aceste stări sufletești fără să simțim o mare strângere de inimă sau chiar să păstrăm câte un strop de rouă în colțul ochilor cuprinși de „Dorurile lumii toate:/ Dor de mamă, dor de tată”.

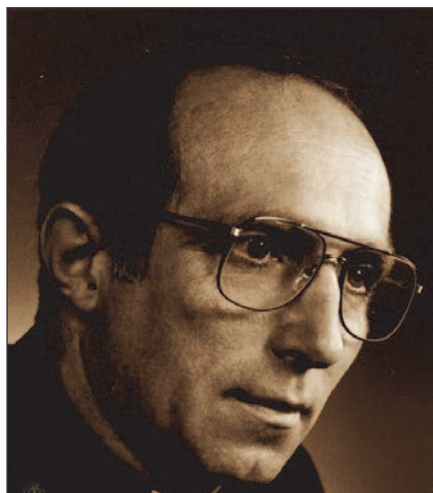
Bogăția de idei este

pusă în valoare și de frumusețea versurilor în pur stil clasic, cu o deplină acuratețe a tehnicii poetice. Poemul strălucește prin limbajul liric, prin ritmicitate și muzicalitate. În timpul lecturii ești însoțit, parcă, de o melodie psalmodică ce sugerează vechimea și rezistența la modele trecătoare. Versurile par să se aștearnă singure pe hârtie, cu o mare ușurință sub presiunea unei stări de har. E o poezie care trăiește prin sine. Versurile sunt bogate în sensuri, cu trimiteri spirituale și au fantastica putere de a pune pecete pe ființa

omului aflat singur în fața marilor probleme ale lumii: „Și, strunindu-și, iară, calul,/ Cu privirea-nnegurată,/ Pas cu pas, trecu portalul/ Țării lui de altădată,/ Neputând nicicum să creadă/ Ce-a rămas din fosta glie/ Țărm de vis și de baladă,/ Leagăn de copilărie!”

La lansare s-au spus alese cuvinte de apreciere și la adresa remarcabilului critic literar Ion Roșioru pentru competența cu care a prezentat volumul în prefața care îl însoțește, talentatului pictor Adrian Popescu, pentru înălțimea la care s-a ridicat prin desenele care au ilustrat cartea și

neobositei și inimoasei editoare, Elena Rodica Lupu, pentru ediția de lux a acestui volum. Totul contribuie la o concluzie în final: cu siguranță, Istoria literaturii române care se va scrie în viitor, va avea câteva pagini de prezentare a creației poetului Adrian Erbiceanu în care poemul „Tinerete fără bătrânețe” va ocupa un loc remarcabil și durabil. Pulsul plin de viață al acestui poem ne îndreptățește să credem că totuși, pentru el s-ar putea să se împlinească preceptul care ne pare acum doar o iluzie – viață fără de moarte.

Apa morților

Poeme de Dumitru Ichim

PANTA RHEI

Că totul curge, curge, curge...
Tot alte fulgerări pe muchea de
smarald
și în aceeași apă,
de două ori,
bătrânul mă oprește să mă scald.

"De Apa Morții îți grăia,
copilul Meu,
și nu de cea pe-obraz
transfigurată -
o singură privire din doi ochi
scăldându-se de două ori
o dată"
se auzi o rază printre nori.

"Bătrânul tău
n-a tors luminii niciodată
măcar un singur smârc.
Cum totul curge, curge, curge...?
Nu e oprire nici atunci
când apele din smârc
nuntindu-și bahna
din arc aerian de abur în culori,
de două ori,
îl sorb pe Dumnezeu?"

... din glas
a mai rămas răspuns doar un ecou
din semnătura Lui,
cu litera finală prelungită,
apoi întoarsă peste cap de două ori
în curcubeu.

DAR DACĂ NU-I POVESTE...

...dar dacă nu-i poveste,
și paltin de am fost, o fi adevărat?
Îl simt cum a trecut în trupul de

vioară,
pe-ascuns,
ca prin ningaiuri
lupul.

Din cerul altui
mi se face seară.
Lasă, perdeaua întinericului trasă,
ori tot mai crezi
c-o să mai vină cineva
să-ți împrumute trupul?

La cumpăna fântânii -
nespoveditele ape de seară
nici șipotului și nici vranei!
Oare
am fost vreodată, în alt drum,
lui Dumnezeu vioară și bordei,
sau poate numai spinii mei,
lipsiți de trandafiri, Te sărutară
până la sângele
coroanei
ca-n psalmul de acum?

PETRU

- N-am prins nimic cu mreaja,
cu vârșă sau năvodul...
- ...se coase mult mai bine
la capăt de faci nodul.
- De ce e dulce-amarul,
dar leacu-i în otravă?
- ... cât bobul e în fașă,
nu ești pierdut în pleavă.
- Mă iartă c-am fost noapte
și Te-am crezut nălucă.
- ... voiam să-ți dau oglinda
ce lacrima usucă.
- Mă simt iar întineric
și marea-i volburată...
- ... să nu încerci minunea
s-o măsură c-altădată.
- Ba mi-ași zvârli
chiar umbra, nimic să nu mă ție,
ca să alerg spre Tine,
urlând de bucurie,
mi-ar fi cărarea mării
văzduh ce zarea zboară!
- ...mă mai iubești tu, Petre?
te-ntreb a treia oară.

ORFEU MERGEA CU FAȚA ÎNAPOI

(Florica Bațu Ichim la trei ani orfeici)
"Eu știu, grăi Euridice,
un loc ce moartea nu îl știe.
Ascunsul cheii l-am aflat
și-o am chiar eu.
Orfeu, nu te opri din cântec,

nici - aripei popas,
că numa-n nepătrusul lui
rămas-am ce-am rămas -
eternul sărutându-l pe altoi!
Simți gustul primului sărut?"

Orfeu,
care mergea cu fața înapoi
cum moartea-i poruncise:
"De-o vrei,
oprește-te
până ajungi afară!"
Deodată,
uitând blestemul
se opri în fața ei
și amândoi
setoși se-mbrățișară...

...dar s-au pierdut,
unul mereu în altul,
sorbind
lumina tălmăcită de un cântec,
sărut după sărut.

POARTA SĂRUTULUI

Tot pentru Florica Bațu Ichim. La trei ani.
Moise
a ajuns la Poarta Rugului Aprins,
și fără să știe că e ultima,
(nu ca număr, ci deschidere tainei)
ascultând,
s-a descălțat ca dinadins
sfîințeniei să-i fie altoi.
De ce și-a luat mai târziu
opincile-napoi?

Iată-ne,
am ajuns amândoi
la Ultima Poartă.
Ne destrămăm, pe furiș,
de umbră și de vină
că dincolo e Rugul Aprins;
unul altuia
nuntă vom fi și lumină.

„Lăsați-vă și brâncile,
sub brazi de alături,
zise îngerul,
rarefiat de unde cristaline.
Incercați aceste aripi
să vedem dacă-s croite bine.
Acum fiind drumului drum,
și focului foc,
luați cu voi
doar modelările lutului.

Ultima Poartă
de astăzi se va numi după voi
Poarta Sărutului”.

Florica Bud

Ar fi cazul să pleci în vacanță! Îmi sugerați plini de teama că aş putea să o iau razna, Restanțieri Ai Drumurile Mătăsii Și Ai Altor Drumuri. Desigur o vacanță nu strică nimănui, atunci de ce mi-ar strica, tocmai mie? Voi pleca, poate din iulie, se pare că luna iunie am ratat-o pe motive de iubire analizată și para-analizată sau poate pe motive de stabilire raport amor-greutate.

Suntem inventatorii unui tip nou de dragoste, dragostea per kilogram de manechină furajată... științific. De când lumea și pământul familia la români a fost bine cimentată și nu se destrăma la prima adiere de vânt. Primii soți care au poftit la carne proaspătă au fost bineînțelese cei care s-au îmbogățit după anii nouăzeci muncind, unii dintre ei, cot la cot cu soția. Având ceva cash, toții gușății, burdihănoșii, crăcânții și impotenții s-au trezit că ale lor consoarte nu mai corespund idealurilor înalte de frumusețe, așadar de viață. Și au plecat scârbiți de acasă fie cu șefa de cabinet, fie

Texte fără nume

dragostea, kilogramele și fandacsia

P a m f l e t

cu secretara, fie cu bona sau măcar cu vreo vecinică trasă prin inel.

Azi unul, mâine altul, lotul de frustrați familiari a crescut riscând să ia forma de... țară. Cei rămași lângă neveste --- gospodine clasice, fie slabe, fie mai grăsuțe dar vașnice femei de casă --- devind o minoritate, sunt siliți să se întrebe? Ce le rezervă viitorul, oare? Viitorul nu poate să fie decât sumbru, Domniilor Consorti Care Nu ați Pornit La Vânătoare de Lule-Libelule, pentru cei care vor refuza să gândească singuri nelăsându-se îndobitociți de de tot ceea ce se întâmplă în jurul lor, pe sticlă, în viață și în jurnalele feministe care propagă frumusețea și iubirea în funcție de kilograme. Adevărat este că este normal și sănătos să fii slab după cum e firesc ca omul modern să dorească să arate bine la micul dejun, prânz și cină.

Anormal este, cred eu, să-ți faci din acest deziderat rațiunea de a fi și de a trăi. Mai nou oriunde te întorci și te sucești dai peste cineva care să-ți ofere pe gratis o rețetă de slăbit. Dacă genul acesta de discuții mi se par normale între tineri, după o anumită vârstă ele devin deplasate dacă nu chiar gro-

tești. Femei care nu și-au pierdut silueta și grația deoarece nu le-au avut niciodată, își dau ochii peste cap, scoțându-și piepturile ca niște vulcani stinși, de parcă ar fi fost în tinerețe însăși Marilyn Monroe sau chiar Sara Montiel. Bune de șters nepoții la fund, posibilele bunicuțe se închipuie niște grații care au învins timpul. Nu așa se învinge timpul!

Atunci de ce să ne mire că o tânără folcloristă s-a sculptat din cap până în picioare --- adică s-a reinventat, folosesc cu titlu de împrumut, cu "subiect și predicat", toate tâmpeniile care se scriu acum despre femeia modernă devenită o simplă marfă --- ca să placă masculului său. Trist este că în dorința de a plăcea și de a depăși concurența femeia zilelor noastre uită că omul este o ființă complexă și nu un cal prețluit în târg după crupă. Ce dacă nu este perfectă? Cine este perfect? Cine are nevoie de perfecțiune?

Poate că sunteți morți de curiozitate cum o fi arătând pretențiosul mascul pentru care cântăreața s-a tunat? Recunosc și eu sunt moartă să aflu acest lucru. Să fie vreun șah, vreun maharajah, vreun magnat sau vreun rege? Acestora, putrezi de bogați, banii

le întunecă rațiunea și nu le mai este nimeni și nimic pe plac. Dar mă tem că beneficiarul nurilor sintetice ale prințesei nu este decât un bade din acela despre care înțeleptul popular spune: Bade, bade înalt ca brațu/prost ca... gardul!"

Și apoi nici nu ști cine e mai vinovat, găina care se dă în petec din dorința neostoită de a pune clonțul pe punguța cu doi bani a cocoșului din poveste sau însăși pintaenatul care își zornăie cu sârg bănuții? Dacă o femeie acceptă să fie aleasă în funcție de cum arată normal că trebuie să se păstreze mereu perfectă și proaspătă ca să nu își piardă coticodacul. Șirul găinilor cărora le arde ciocul după arginții cocoșului depășește de mii de ori Ecuadorul. Bărbatul care își cumpără iubirea este normal să-și dorească ca ea să sălășluiască într-un trup pe care să-l poată revinde sau juca oricând la pocher. Piei drace! Oratori Depunători De Vorbe În Bănci De Date Demodate, nu doresc sub nici o formă să intru în cercul vicios ou-găină.

Și uite așa, vorba lui Conu Leonida, fandacsia este gata... și după aia din fandacsie cade în ipohondrie. Oare în societatea noastră ștrulubatică din fandacsie se poate cădea în dobitocie sau numai în nebunie?

Mircea Cotârță

Mesajul tăcut
al insulei

S-a scris și s-a vorbit atât de mult încât, chiar și din auzite, lumea știe de existența Insulei Paștelui. Ceea ce scoate în evidență această insulă, este existența pe solul ei a sute de statui gigantice, numite de localnici "moai", ridicate cu spatele spre ocean și fața spre interiorul insulei. Trebuie menționat că statuile nu au fost cioplite și înălțate de strămoșii actualilor locuitori ai insulei. Cine sunt creatorii acestor statui colosale? Nu se știe. Arheologii s-au limitat doar la presupuneri.

Pe insulă se găsesc 900 de statui și 300 de terase din piatră, numite "ahu". Bazaltul, din care sunt cioplite statuile și terasele, este extras de pe pantele vulcanului Rano Raraku. Apoi, a fost târât pe o distanță de peste 25 de kilometri și amplasat de jur împrejurul insulei. În medie, statuile măsoară patru metri înălțime și au o greutate între 20 și 80 de tone. Cum și de ce au fost deplasate statuile? S-au dat fel de fel de explicații, s-au făcut tot felul de demonstrații. Ultima explicație a fost oferită în 2005 de către Jared Diamond, specialist în biologie evoluționistă care a avansat ideea conform căreia, din cauza presiunii demografice, triburile de pe insulă ar fi organizat

Insula Paștelui

o competiție de... deplasat statuile. Tribul care a câștigat, ar fi rămas stăpânul insulei, celelalte, care au pierdut, părăsind insula. Oricum, este o idee originală de a stăpâni definitiv un teritoriu, fără vărsare de sânge. Recent, anul acesta în iunie, doi antropologi, Terry Hunt de la Universitatea Hawai și Carl Lipo din Long Beach, Californie, au efectuat un test... pe viu, demonstrând că statuile au au fost deplasate pe verticală, prin balansare cu ajutorul celor care trăgeau de frânghii, cu unele rateuri, ceea ce explică prezența statuiilor sfărâmate.

Primul val

Indiferent care a fost realitatea, toți arheologii au căzut de acord: primul val de colonizare al insulei a plecat de pe Insulele Marchize. Conform unei legende rapanui, popor autohton, un rege învins, Hotu Matua s-a instalat pe insulă împreună cu soția sa, Avareipua, după ce șapte cercetași au descoperit-o. Astefel, regele Hotu Matua și-a adus pe insulă poporul și alimentele necesare, în prima

fază, supraviețuirii. Tot conform legendei, poporul rapanui i-au imortalizat pe primii descoperitori ai insulei, ridicând șapte moai, reprezentând eficia lor. Aceștia sunt reprezentați pe singura platformă ridicată în centrul insulei, numită Ahu Akivi, restul statuiilor fiind ridicate pe malul insulei. S-a constatat că cele șapte statui risicate în centrul insulei, privesc spre ocean, într-o singură direcție. Când arheologii au trasat linia imaginară a privirii statuiilor, s-a ajuns la cel mai apropiat arhipelag, cel al Insulelor Marchize.

Mai rămânea de rezolvat o problemă. Cine erau, din punct de vedere genetic, vechii locuitori ai insulei? În urma analizei resturilor de schelete, s-a descoperit că vechii locuitori aparțineau grupului polinezian care trăiește și acum în Oceanul Pacific. Dar o întrebare persista totuși. De ce statuile semănau izbitor cu populația incașă? Statuile aveau urechi lungi, nasul subțire și un fel de pălării roșii, elemente caracteristice populației incașă și nu polineziană. O explicație recentă este

oferită de arheologul canadian Jean-Hervé Daude ce consideră că este total greșit faptul de a minimaliza influența incașă, pornindu-se de la prejudecata că incașii ar fi avut o capacitate restrânsă de a naviga. În urma cercetărilor, s-a descoperit că incașii chiar au ajuns pe malurile Insulei Paștelui, cum este cazul lui Tupac Yupanqui, care ar fi debarcat, în secolul al XV-lea, pe țărmul insulei, însoțit de o armată de orajoni, arma de elită a imperiului incaș, ce purtau un fel de turban, având lobul urechilor alungit. Se pare că din acest secol, insula a fost locuită de două popoare. De altfel, tradiția orală menționează existența unei populații cu urechi scurte, de origine polineziană, și a uneia cu urechi lungi, de origine incașă. Tot în urma cercetărilor arheologice s-a stabilit clar că prezența incașă este dovedită de existența statuiilor. Din păcate, din motive ce nu sunt încă elucidate, nu numai că incașii au refuzat să se amestece cu populația de origine indoneziană, dar au debarcat pe insulă fără să aducă femei. Să fi fost incașii rasiști?

Amintirea pădurii

Un alt mister care a persistat mult timp a fost cel al lipsei totale a copacilor ce ar fi fost materia primă pentru confecționarea de scripeti, platforme rulante și bulumaci. În data de 5 aprilie 1722, zi de Paște, de unde și ►

denumirea insulei, când a debarcat navigatorul olandez Jacob Roggeveen, pe insulă nu mai era nici urmă de arbore. Dar, în urma analizei polinice, efectuată de arheologi, s-a demonstrat că o pădure deasă acoperea pe vremuri insula. Astfel, s-a descoperit că tăierea masivă a copacilor ar fi început în jurul anului 800, după Christos, iar ridicarea statuiilor ar fi fost declanșată în jurul anului 850, după Christos. Pornindu-se tot de la tradiția orală, s-a constatat că statuile au fost baza cultului strămoșilor și al cultului mana, puteri spirituale ce puteau recrea sau distruge. În plus, arheologii au descoperit că insula era locuită de douăsprezece triburi. Din motive ce pot fi încă explicate logic, cele douăsprezece triburi au început o competiție care pentru noi, cei de acum, pare stranie: care trib va ridica mai mai monumentală statuie? De asemenea, s-a mai descoperit că din secolul al XVI-lea, oasele de delfin dispar din resturile alimentare găsite pe insulă, ceea ce corespunde cu dispariția marilor copaci, folosiți pentru confecționarea pirogilor. Astfel, arheologii au descoperit că, după ce au distrus, prin consum irațional, resursele naturale ale insulei, locuitorii au dat o lovitură mortală civilizației lor, ceea ce se poate constitui într-o lecție istorică pentru actualele civilizații.

Proprii gropari

Desigur, acțiunea omului nu explică în totalitate dispariția unei civilizații. Arheologii au descoperit că cele douăsprezece triburi războinice practicau canibalismul ritual, motiv pentru care se atacau între ele. Cu toate acestea, respectivele triburi au construit o civilizație remarcabil de bine adaptată la izolarea geografică și la condițiile naturale oferite de insulă. S-a constatat că unele statui, în diferite locuri din insulă, zăceau sfărâmate, cu fața la pământ, altele nu erau terminate, ca și cum omul a fost obligat să abandoneze brusc lucrarea. Bioarheologii au descoperit că între 1650 și 1722 biodiversitatea insulei a început să scadă dramatic, ceea ce a afectat supraviețuirea populației. Se pare că în acea perioadă a avut loc o succesiune catastrofală de secete relungite, posibil provocate de un gigantic taifun care a distrus recoltele și a provocat dispariția bancurilor de pește din largul coastelor. Oricum, totul a fost combinat și de acțiunea inconștientă a omului. Tăierea masivă a copacilor, într-o zonă totuși fragilă ca cea a Polineziei, a provocat lent dar de neevitat dezechilibrul hidrologic și termic care a dus la sfârșitul unei civilizații. Astfel, cele actuale, repetăm, ar trebui să ia în calcul avertismentul pe care ni-l transmite, din trecut, dispăruta civilizație a In-

sulei Paștelui.

Zei nemiloși

Se presupune că, din clipa când au realizat că dezastrul este iminent, locuitorii insulei, conform rezultatelor studiilor presupuselor mentalități caracteristice populațiilor arhaice, au crezut că vor întoarce destinul în favoarea lor, încercând să înduplece divinitățile prin cioplirea de cât mai multe statui, din ce în ce mai colosale. Cea mai gigantică statuie găsită pe insulă, ce zace încă în groapa de bazalt unde a fost cioplită, are 30 de metri înălțime și cântărește aproape 270 de tone. Se crede că, dându-și seama că au sperat în zadar, ploaia nemaivenind, cele douăsprezece triburi s-au revoltat, provocând haosul pe insulă, distrugând unele statui. De altfel, cioplirea de statui, după secolul al XV-lea, încetează brusc. S-a constatat că dispariția vechii civilizații de pe Insula Paștelui nu se datorează doar defrișărilor necontrolate, secetelor prelungite și taifunurilor. Arheologul Hervé Claude, în urma cercetărilor făcute, este foarte convins că prezența simultană a omului și a șobolanilor polinezieni și unii și ceilalți în căutare disperată de hrană, au împiedicat insula să-și revină după trecerea ultimului mare taifun. Arheologul francez a constatat că alimentul de bază, nuca de palmier, devenit tot mai rar, a împiedicat pădurea să se regenereze. Astfel, vic-

time ale foametei tot mai nemiloase, oamenii și șobolanii au fost aduși în situația de a se vâna și ataca reciproc. Consemnările primilor exploratori europeni ai Insulei Paștelui descriu un peisaj arid și o populație slăbită de nemâncare. În 1786, La Pérouse a încercat să introducă creșterea porcilor și caprelor, inclusiv cultura grâului, dar totul a fost în zadar. Foametea era așa de mare, încât autohtonii nu au mai avut răbdare să se înmulțească porcii și caprele. Au preferat să mănânce urgent animalele aduse de La Pérouse. În plin haos nutrițional, băștinașii au renunțat la vechea credință, cultul omului pasăre înlocuind pe cel al statuiilor gigantice moai. De asemenea, apare scrierea rongo-rongo care nu a fost descifrată nici până azi.

Virusii exterminatori

Debarcând pe Insula Paștelui, occidentalii, în afară de porci, capre și grăunțe de grâu, au adus cu ei și moartea prin răspândirea virusilor de sifilis și tuberculoză. Dar masiva dispariție a populației a început în 1862, când occidentalii au debarcat și au luat cu forța bărbați și femei pe care i-au vândut ca sclavi în America de Sud. Capacul este pus de căpită-nul francez Jean-Baptiste Dutrou-Bornier care, în 1868, ia cu de la sine putere insula în propria sa stăpânire și transformă populația pe care o mai găsește în ►

Aforisme de viață

Florentin Smarandache

■ Să poți zâmbi atunci când suferi...

■ Cea mai mare artistă este... Natura.

■ Viața poate fi frumoasă la orice vârstă. Viața poate fi urâtă la toate vârstele.

■ Din fiecare situație există ieșire.

■ Să crezi cu o pasiune ne-bună!

■ Femeia este făcută pentru a fi iubită.

■ Știința este arta descoperirii de paterne.

■ Când nonvaloarea ajunge la putere, valoarea este prigonită.

■ Diplomatie înseamnă domina haosului: fiecare are dreptate în felul său (chiar și atunci când n-are dreptate)!

■ În lume ar fi Pace dacă n-ar exista lăcomia unora de a-i do-

mina pe alții.

■ Cei puternici te judecă după felul cum te supui lor: dacă nu accepți îngenuncherea, este etichetat prost, incorect politic, nedemocrat sau terorist.

■ Mai rea este singurătatea în doi, decât de unul singur.

■ Pentru orice regulă există și o neregulă.

■ Experiența de viață a unora este mai mult de neviață.

■ Trăim prin reguli. Nu respectăm regula, apare greșeala.

■ Uneori sunt trist, alteori vesel - fără vreun motiv anume.

■ Oamenii nu știu să aprecieze ceea ce au; li se pare important ceea ce nu au...

■ În viață te-nțeapă mărăcinii și te-agață spinii, dar mergi înainte.

■ Ca bătrâni ne-așteaptă Lopa-cioș și Gropacioș, iar ca medicament: Cimitirol!

■ Să te ții de pahar / să nu cazi...

■ Ziua de Apoi va fi în viitor, iar Viitorul va fi în apus.

■ Faci cum vrei dumneata... dar să nu-ți alegi.

■ Sunt atât de singuurr... că n-am nici măcar cu cine mă certa.

■ Fii încrezător în neîncrederea ta.

■ Când unii au prea mult și alții prea puțin, o revoluție este necesară.

■ Când injustiția devine lege, rezistența populației se impune.

■ E mai ușor să păstrezi curățenia, decât s-o faci.

■ Întineresc în bătrânețea mea...

■ Unei bătrâne la ziua ei de naștere: La Mulți Ani... înapoi!

■ Teorema trebuie s-o întorci pe toate părțile, ca pe-o femeie.

► sclavi. Mulți dintre băștinași, ne-acceptând această nouă statut, fug în Polinezia franceză, pierzându-și urma. Dar moartea definitivă a civilizației Insulei Paștelui survine în 1877, când dintre autohtono nu mai erau în viață decât 111 localnici. Se spune că pe insulă existau sute de tăblițe cu scrierea rongo-rongo.

În prezent, nu mai sunt decât 21. Cele mai multe au fost distruse de

către misionarii catolici care au văzut în ele urma trecerii pe Pământ a necuratului. Se mai spune că multe, pentru a fi salvate, au fost îngropate de către localnici. Dar nimeni nu mai știe unde, pe insulă. Cea mai bogată colecție de tăblițe rongo-rongo există la muzeul Braine-le-Comte, în Belgia. Dar nici cele mai puternice calculatoare nu le-au putut descifra. Tot acolo se află și petroglife a căror semnificație clară

nu se mai cunoaște. Tot ce s-a putut descifra au fost simbolurile care se repetă, ce seamănă cu imnurile genealogice polineziene: „Păsările s-au împreunat cu pești și astfel s-au născut primii oameni”. Unele dintre dalele cu simboluri

și scriere tipice culturii Insulei Paștelui sunt ținute sub cheie la Vatican, iar accesul istoricilor și arheologilor este strict interzis din motive ce nu au fost făcute publice. Ultimii mari preoți

care dețineau secretele insulei au fost uciși sau au murit de moarte naturală în prima jumătate a secolului al XIX-lea. În prezent, nu mai trăiesc, pe insulă, decât aproape treizeci dintre urmașii vechilor locuitori, iar cu ei va dispărea rasa care a stăpânit cândva Insula Paștelui a cărui civilizație rămâne învăluită-n mister. Oricum, Insula Paștelui a pășit cu stângul în universalitatea istoriei sale.

Cântecul iubirii

Sonete de Elena Armenescu

FLUID

Sunt prezența acestei dimineți
Ce-și naște lumina din aburi și ceți
Sunt pasărea ce scăldată-n lumină
Se răsfată -n armonia văzduhului deplină
Ochiul meu se aprinde diamant
Peste luciul lacului Tău de bazalt
Orbit se alintă cât să cuprindă zarea
Când în vecinătatea mea e marea
Mă -nvăluie în valuri, în ea mă risipesc
Și când din spuma-i argintie iarăși mă ivesc
Se așterne peste trupul, și sufletul meu
Pacea, binecuvântarea Ta, iubite Dumnezeu!

Sunt fluidul dumnezeirii încarnat
Sunt densul fruct al mării fermecat!

VIS DE NUNTĂ

Distanțe cosmice străbat, cu tine colind
Scânteie de stele m-ating și m-aprind
Printre aștrii nopții ne ținem de mână
Ard în flăcări miraculoase sub lună...
Culegem lumini din sori neștiuți
Semn magic ni se așează pe frunți
Împletim în șiraguri splendoarea,
Din ochii tăi izvorăște candoarea.
Beția noastră nu-i din cupa cu gin
Imperiul nostru e unic, sacru, virgin
Celor fără speranță nu li se dezvăluie
Iubirea-l stăpânește, magic îl învăluie!

Râde cu tine deodată, întregul univers
Când în iubire găsești adevăratul sens.

VIS

Furtuni miraculoase mă străbat asire
Mă traversează albastrul. Tăinuire
Sunt inundată cu lumină ca de slavă
Ca o arteră în orbire, fără zăbavă
Mă micșorez... acum sunt cât un punct
Contopit cu lumina curcubeu-n care sunt.
Ești lângă mine minusculul punct alb
Împletit andromedic în arborele dalb

„Dezlegarea de canoane, larg practică în poezia modernilor și postmodernilor, a dus la clătinarea formelor fixe, totuși sonetul își menține superior audiența. E drept că după texte arhetipale de acum șapte secole ori după performanțe prerenascentiste, unii continuatori (între aceștia Shakespeare, Baudelaire, Rilke) au înțeles să modifice schema primară; se pretindea o anumită relaxare” (Constantin Ciopraga)

Te simt angelic atât, atât de aproape
Insomniile însingurării sunt uitate
Descântul sânzienelor sub lună
Ne-a răpit lumii, suntem împreună!

Voi, maicilor ați recunoscut oare alesul
Ce-mi potrivește spre celesta cale mersul?

TRIBUT

(Iuliei Hașdeu)

Dincolo de ceturi unde vibrațiile se cern
În miezul ducerii, un câmp de vise aștern
Acolo un palat lovit de taină în înserări
Nespus de drag, mă cere vântului de înseninări
-Mai rămâi șoptește adâncul și-mi cere o simbrie
Ce îngândurarea înșăși o alungă-n sihăstrie
Vrea nou tribut de jertfe, o prea mărite Doamne
Vrea ardere de spirit în urna mea de carne
... o grea ispită acum simt iar că mă apasă
Așa ca o chemare spre o pierdută casă
E ca un cântec vechi, fragment rătăcitor
Pe drumuri de încrederi, torent unduitor.

E o urcare neîncetată spre magice treziri.
E o pățimașă amețală intrarea-n deveniri!

STATORNICIA ÎN TRĂIRE

Nu-mi dezvăluri singurătatea de altădat
Ea în oceanul unei tăceri s-a îngropat
Ai troienit preaplinul cu mine într-un cuvânt
Tu erai statornicie, eu eram o pală de vânt
Într-o aureolă de lumină te-am îmbrăcat
Cu gândurile mele, cu simțământ curat
Am izgonit micimea spre nemernici
Și dintr-o dată ne-am simțit puternici
Împreună, de neînvins era voința noastră
De a sparge zidul, a crea o veșnică fereastră
Să curgă lumina din ceruri către noi
Înălțător, sub semul împletirii în șuvoi.

Eu sunt lumina ta, sunt nebănuitul cristal
Te despletesc și recompun, sunt liedul tău final.

Liliana Tîrel

Era noapte. Razele lunii pătrundeau prin fereastră, lăsând în umbră colțurile încăperii. Adrian își țintuise privirea într-un punct din tavan. Somnul se încăpățâna să vină din cauza gândurilor ce-i alergau prin ceața trecutului. Minte se zbenguia în voie, plutind peste ocean.

România era țara părinților, patria din care plecase în urmă cu 30. Amintirile lui au ajuns până în seara în care a început totul; de atunci, toată viața lui s-a dat peste cap. Era foarte tânăr. Ieșind din casă, Adrian s-a întâlnit cu doi prieteni. Liviu și Călin l-au întrebat dacă vrea să meargă la protestul organizat de scriitorul Paul Goma. A vrut, deși nu auzise până atunci acest nume. S-a lăsat dus în locul unde disidentul milita pentru respectarea drepturilor omului. I-a plăcut ce aude. Gândeau la fel. Spiritul său tânăr, însetat de dreptate, de libertate, l-a purtat de-a lungul anilor până la limita supraviețuirii. Cu ochii în gol, Adrian vedea lacrimile șiroind pe obrazul Smarandei, mama sa. Privirea ei rugătoare spunea să nu plece. Or să-l prindă. Adrian și-a amintit noaptea când au fost arestați... și versurile ce-i alergau prin minte: „Mergeam legați în lanțuri, un grup de apucați/Refugiul Diana-i părăsit de cruciați/.”

Viața în cerc ladul oamenilor

Fragment din romanul
„Viața în cerc”

Motto:

„Adună lacrimi în pocal de aur
Spală-ți fruntea ... fruntea plină de laur.

- Trezirea! Strigătul răsună în cabană ca un tunet. Cristian, unul dintre tinerii ce fusese de pază în acea noapte, spuse:

- Urgent, coborâm de la cabană!

- Am înțeles, răspunseră toți mecanic.

Nu mai era timp de vorbe. Pentru toți, ordinul a sunat scurt, ca o plesnitură de bici. Și nu însemna decât pericol; amenințarea se apropia cu repeziciune. Inutil au încercat să scape de Securitate.

De câteva luni, cabana „Diana” era refugiul unui grup de tineri care a îndrăznit să ceară drepturi elementare-drepturi prevăzute până și în Constituția comunistă. Mereu erau încălcate de autorități. Acești tineri au aderat la Mișcarea pentru drepturile omului după ce în februarie 1977, la Radio

Europa Liberă, a fost difuzată Scrisoarea deschisă scrisă de Paul Goma. Scriitorul înaintase o scrisoare de protest Conferinței pentru drepturile omului de la Belgrad. După difuzarea ei, Paul Goma și adepții lui au fost permanent urmăriți, arestați, șantajați și supravegheați de Securitate.

Adrian nu înțelesese aproape nimic din ordinul dat. Era trecut de miezul nopții. Încă ezita în brațele somnului. Subconștientul însă lucra, făcând raționamente: „Dacă ne-a trezit așa târziu, în noapte, înseamnă că Securitatea este iar pe urmele noastre; știe unde ne-am ascuns”. În mintea lui răsunau cuvintele lui Goma din Scrisoarea citită la Conferință.

Ideile scriitorului, liderul Mișcării pentru drepturile omului din România, pătrunseră adânc în sufletele tineri-

lor refugiați la cabana „Diana”. Cu litere de foc, cuvântul Libertate, era sculptat în inimile lor. De frica Securității și din dorința de a gândi liber, de a se mișca fără restricții, își părăsiseră părinții, iubitele, rudele, prietenii, preferând să se ascundă în munți.

Adrian tremura de frig. Deși vară, noaptea era foarte răcoroasă pe munte; refugiul era aproape înghețat. Prin aerisirea din tavan, prin care ieri plouase, se vedeau câteva stele strălucind; păreau agățate de brațele cerului. Coborî din patul de lemn; se îmbracă imediat, dar nu mai avu timp să se spele. Ușa zburase deja făcându-se țândări. Mai mulți milițieni, cu armele îndreptate spre ei, năvăliră în încăpere. Zona era ticsită de uniforme albastre și de securiști.

Umbrele întunericului se întindeau peste munții ce se zguduiau. Adrian privea absent spre culmile încastrate în ceață ce parcă vuiau, și verdele întunecat al brazilor. Un sentiment straniu îl încerca. Forțele răului se

avântau în

▶ noapte. Abia îi zărea pe cei ce năvăliră în adăpost. Păreau o haită de lupi pornită după pradă. Însă Adrian știa că lupii nu atacă oamenii decât dacă sunt flămânzi. Cei îmbrăcați în uniforme și în haine civile nu erau lupi; erau oameni cu suflețe de hiene. Uitaseră ce-i omenia și libertatea. Cei nouă tineri, surprinși în refugiul „Diana”, începură coborârea de pe culme; erau încadrați de armata de hiene și mergeau sub amenințarea armelor de foc.

Muntele părea o pasăre ce obosise să se mai înalțe spre piscuri ca să ciugulească firimituri din fruntea cerului. Adrian gândea că jos nu există zbor; că sunt păsări cu aripi frânte de paturile armelor mănuite cu cruzime de purtătorii uniformelor albastre. La poalele muntelui îi așteptau mai multe dube să-i ducă la sediul Securității. Începuse drumul spre Iadul oamenilor...

Se luminase de ziua și Adrian mai lenevea în pat. Se ghemuise la pieptul tăcerii reci ca bătrânul condor ce încerca să ajungă la cuibul de pe stânca ascunsă printre nori. Stătea întins, cu ochii închiși, lăsând gândurile să rătăcească peste ocean, ajungând în România. Când se gândea la Carmen, simțea cum sângele cald îi invada ființa. O forță năvalnică urca în el. Vocea catifelată îi răsuna în

minte, iar imaginea ei alerga ca o muză, ocupându-i visele și când avea ochii deschiși. Se obișnuise să poarte discuții zilnice, încât tot timpul se gândea la ea.

Nerăbdător, deschise calculatorul și intră pe site. După mai multe încercări, reuși să discute cu prietena sa:

- Carmen! Ești aici, draga mea?

- Da, Adrian! Am venit.

- Sărut mânuțele, Carmen! Îmi era așa dor de tine! Abia așteptam să vorbim. Ce mai faci? Mai ești supărată pe mine?

- Mulțumesc, destul de bine. Doream să mai discutăm. Mi-a trecut supărarea. Acum caut informații despre influența „Chartei 77” asupra populației din România.

- Da, interesant! Ți spun eu dacă vrei... sincer, dorești să organizezi ceva împotriva guvernanților? Râsul lui Adrian răsună sarcastic. Glumesc, dar cred că ar merita. Destul au falsificat istoria.

- Nici vorbă! Ai dreptate, Adrian. Decenii ne-au trebuit pentru a afla de existența Pactului Ribbentrop-Molotov, de trădarea din 1940 sau cea din 1989. Tot prin trădare, corupție și șantaj, unii pseudo-istorici de azi sunt puși să scrie o nouă istorie. Falsă ca și cea precedentă.

- Tu ce mai faci?

- Drăguț din partea ta că mă întrebi! Te sărut... îmi era grozav de dor de tine! Mi-ai cotropit gândurile, visele. Tot timpul

mă gândesc la tine. Cu un glas ușor răgușit, spuse: Cred că știai că în 1980 am renunțat la cetățenia română.

- Parcă mi-ai spus ceva, Adrian! Ce motive ai avut? În ce te-ai implicat?

- Paul Goma! Mani-feste... demonstrații... interviuri la Europa Liberă... arestat... judecat și dus în Insulă Mare a Brăilei; scăpat, prins, arestat iar și exilat în Moldova, pe fâșia de pe Prut.

- Frondist 100%. Povestește-mi, te rog!

- Carmen, în perioada despre care vorbești, făceam parte din „Grupul Goma”. În iarna și primăvara acelui an am participat la “Mișcarea pentru drepturile omului” inițiată și organizată de scriitorul-disident. Reacția noastră era urmarea protestelor sociale din Cehoslovacia. Pe 6 ianuarie fusese publicată „Charta ’77” împreună cu numele celor 242 de semnatari. Václav Havel și Pavel Kohout erau în capul listei. Charta a avut o influență deosebită în țările vecine, și nu numai, fiind tradusă în mai multe limbi. Curând au aderat la Chartă și scriitori maghiari și bulgari. Pe 9 februarie, la două săptămâni de la trimitere, Scrisoarea se difuzează la Radio Europa Liberă. Atunci află opinia publică pentru prima dată de „Grupul Goma”. Se declanșează cea mai importantă mișcare contestatară din România în

perioada comunistă.

- Adrian, se pare că te numeri printre cei care au scris istorie. Spune, ce scriitori au semnat Scrisoarea lui Goma?

- Nici unul, draga mea! Nici unul din scriitorii de care ai auzit și învățat.

- Cum? Nu se poate! Așa de fricoși, de lași erau scriitorii români?

- Trist, dar foarte adevărat! Doar doi intelectuali vor semna Scrisoarea. Primul, pe 3 martie, a fost istoricul și criticul literar Ion Negoițescu. Acesta, într-o scrisoare trimisă la Radio Europa Liberă, cerea ca Mișcarea Goma să-și limiteze revendicările la respectarea dreptului de liberă exprimare. Ulterior, fiind șantajat de către Securitate cu un proces de moravuri, Negoițescu a retractat. Mai mult de atât, scrierile sale publicate în revista „România Literară”, aduceau laude regimului. A semnat și Ion Vianu, fiul criticului literar Tudor Vianu, înainte de plecarea din țară. Pierderea catedrei de la Facultatea de Medicină a fost consecința susținerii lui Goma. Apelul Goma adunase un număr de peste 200 de persoane simple, în special tineri. Printre noi, erau doar zece foști deținuți politici. Instituțiile statului au utilizat toate metodele și tehnicile represive pentru a-l anihila pe liderul nostru și pe noi toți, care credeam în deșteptarea românilor.

Izolată de lumea obișnuită și neavând nici un fel de contact cu lumea mondenă din ce în ce mai destrăbălată, pe Sfântul Munte Athos apare în bărbat o creștere puternică a dorinței interioare de a căuta completitudinea și, negăsind-o în jur prin trupul sau chipul unei femei care să îl mai poată alina puțin (dar niciodată complet), își îndreaptă întreaga lui aspirație către domeniul spiritual, în special înspre adorarea plină de fervoare a Sfintei Fecioare, Maica Domnului și, desigur, a lui Iisus Cristos. Cine nu a cunoscut viața monahală de pe Sfântul Munte Athos nu are cum să știe acest lucru, dar, dacă este un om cât de cât înțelept, îl poate presupune, într-o anumită măsură. O enclava-capitală creștin-ortodoxă, cum este Sfântul Munte Athos, bazată pe abstenența pasivă absolută și pe viața spirituală petrecută în retragere este o binecuvântare. Toate aceste lucruri le-am descoperit în următoarele zile, când am vizitat și alte mănăstiri și schituri. În cele cinci zile de pelerinaj nu am avut timp ca

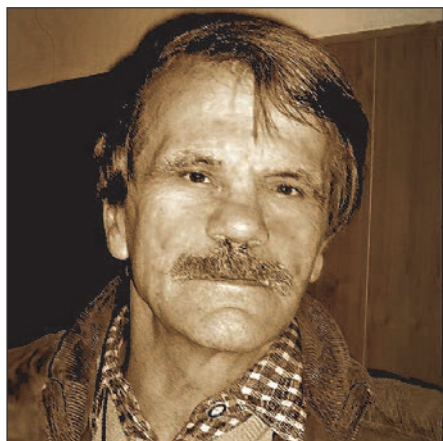
În căutarea Adevărului. Muntele Athos - Mister sau Credința pură (3)

Numai trăind pe Muntele Sfânt Athos simți că începe să crească în tine o putere nouă, pe care înainte nu o cunoșteai și care te susține să realizezi pași spirituali uneori gigantici.

să parcurgem toate mănăstirile și schiturile. Ne-am dus să ne închinăm acolo unde ne-au fost îndrumați pașii de Maica Domnului, fără nici un program dinainte stabilit. După schitul românesc Lacul, a doua zi ne-am prezentat la Vatopedu, mănăstirea cea mai dragă Maicii Domnului, acolo unde cântarea „Agni Parthene - Fecioara curată”, cu refrenul „pe tine te fericesc”, pătrunde direct în inimile noastre și le descătușează, lăsând să pătrundă lumina lui Dumnezeu, dăătorul de lumină. Astfel camera inimii devine împodobită, iar aceasta va lumina haina sufletelor, căci altă îmbrăcăminte nu au. În această Mănăstire se găsesc multe icoane făcătoare de minuni; Odoare și Sfinte Moaște. Brâul Maicii Domnului negru se păstrează într-o raclă de argint; două cruci de la împăratul Constantin făcute după modelul care i s-a arătat pe cer, înainte de a începe lupta cu Liciu, se păstrează pe Sfânta Masă; Capul Sfântului Ioan Gură de aur; Paharul (Jaspis)

oferit de Manuel Comneanu-Paleologul; un deget al Sfântului Ioan Botezătorul; mâna Sfântului Grigore - Decapoli - dăruită de d-na Maria lui Șerban Cantacuzino și multe alte sfinte moaște. Biblioteca din Vatopedu este cea mai bogată din Sfântul Munte. Pe lângă cărți teologice sunt și multe manuscrise de mare valoare istorică și arheologică. Sunt 634 manuscrise grecești, dintre care jumătate pe pergament, 150 având cântări bisericești și o serie de manuscrise slavonești. Tot aici se găsesc cele mai multe variante iconografice ale Fecioarei Maria, toate făcătoare de minuni: "Pantanassa" - icoana vindecătoare de cancer și boli incurabile; "Izbăvitoarea celor deznădăduiți" - Theotokos; "Elaiovritissa" - "Izvorătoarea de mir" - a izvorât ulei pe timpul foametei; „Vimatarissa”; Alte 4 icoane ale Maicii Domnului au puteri de vindecare asupra oricărui pelerin care se roagă. "Ctitorita" - aceasta icoana a fost ascunsă de navalirea păgânilor de

un călugăr într-o groapă sub Sfânta Masa cu o lumanare aprinsă în fața ei, iar după 72 de ani a fost găsită icoana în cel loc cu lumanarea încă arzând (calugarul respectiv a fost luat prizonier de păgâni și când a ajuns la mănăstire după 72 de ani le-a spus călugărilor să sape în acel loc și au găsit icoana). "Junghiata" - a fost lovită de un diacon (era supărat pe bucătar fiindcă nu a vrut să-i mai dea mâncare când a întârziat la masă - întârziat des) cu un cuțit, și imediat a curs sânge din icoană. Diaconul și-a venit în fire, și-a dat seama de greșeala și s-a rugat Maicii Domnului să-l ierte neclintit în fața icoanei, iar după câțiva ani Maica Domnului i-a spus că l-a iertat, dar mana care a lovit icoana va da socoteala la judecata lui Dumnezeu. După moartea lui mana respectiva i-a rămas uscată ca măturie. "Izbăvitoarea de barbari" - aceasta icoana arăta înainte de aceasta minune ca o icoană clasică. Porțile mănăstirii se țineau închise în timpul nopții de năvălirea păgânilor (pirai) iar dimineața se deschideau. Un călugăr s-a închinat acestei icoane dimineața, iar Maica Domnului i-a vorbit din icoana și i-a spus să nu deschidă porțile mănăstirii fiindcă sunt pirai la porți și vor prăda mănăstirea și o vor incendia, atunci Mântuitorul ridică mâna și îi acoperă gura Maicii Domnului și îi spune să-i lase ►

RARA AVIS, CUVÂNTULE, TE CAUT

înverziture, înfloritule, neofilitule,
nu te lepăda de mine, cuvântule,
cum nu mă voi lepăda nici eu
de țara mea, de neamul meu,
de numele meu
și de pământul acesta
reavăn și greu
pe care mă fac cruce cu fața în jos
pentru a avea mereu
un suflet frumos
și pentru a-l simți
în pielea cu porii deschiși
cum simți până la os
cărării aprinși
auritule, oțelitule, plumbuitule,
nu mă ocoli, cuvântule,
fă-mă glonț, fă-mă sabie,
fă-mă bici,
să nu-mi fie milă, să nu-mi fie silă
de inevitabile însângărări
să nu am nici în vis,
în piept remușcări

Poeme din mitologia mea

Ion Iancu Vale

pune-mi șaua și
frâul tău fermecat
să-ți fiu telegar docil
și învățat să te port
până la marginea neuitării,
mereu
ca pe un viteaz,
ca pe un rege, ca pe un zeu

ÎNDEMN SEMENULUI MEU

Cât ai mâinile întregi și
cap normal pe umeri,
Cât ochii îți sunt limpezi
și vezi cu ei să numeri,
Fii vajnic, omul meu,
ca urșii și ca lei
Să te invidieze de-a pururea și zeii

Chiar stânga de-ți lipsește,
să nu te doară fapta
Să uluiești și piatra de poți
să faci cu dreapta,
De ai beteag un ochi,
iar celălalt ți-e teafăr
Să sfredelești în zare,
ca-n noapte un luceafăr.

Când soarele amiezii
îți dăruie culori,
Când tot spre el
se-nalță miresmele din flori
Să fii în locu-n care de mic
îți ai menirea
Și-n tot ce faci,
să pui la temelii iubirea.

Să nu mâhnești pământul,
că îl strivești în van,
Fiindcă, de-l calci cu rost,
el nu-ți va fi dușman
Ferească-te păcatul
să îl umbrești degeaba
Căci umbra-ți fără rost
ar ofili și iarba.

► în pace pe călugă-
rii aceștia fiindcă
nu fac voia lui,
atunci Maica Domnului
ii apucă mâna Mântuito-
rului și o lasă în jos și
spune din nou același
lucru, iar icoana rămâne
așa. Într-adevăr pirații
erau la porțile mănăstirii
și astfel s-a izbăvit mă-
năstirea și călugării de

distrugere. "Antifomi-
tria"- la anul 382 - fiica
lui Teodosie cel Mare
vine la ctitoria tatălui
său (să vadă cum decurg
lucrările de reparație) și
se închina la icoana Mai-
cii Domnului. Atunci
Maica Domnului strigă
din icoană "Ce cauți aici?
De acum încolo să nu
mai calce picior de fe-

meie pe aici..." și de
atunci s-a interzis acce-
sul femeilor în muntele
Athos. Indiferent unde
te afli pe acest pământ
binecuvântat, în orice
locaș de credință sau în
afara acestora, închină-
te la orice icoană a Maicii
Domnului, deoarece ne
aduce mângâiere tutu-
ror, ne aduce pacea și

sfințitul dor, ne apropie
de Iisus. Nu este nevoie
să fi la Muntele Athos,
dar dacă te poți duce, nu
pregeta o clipă. Trebuie
doar să ai inima des-
chisă, de restul are grijă
Maica Domnului, care
păzește al nostru Sfânt
Pământ și vatra și gră-
dina.

Va urma

George Roca

Într-o scrisoare primită prin poșta electronică de la un cunoscut intelectual roman*, acesta îmi relatează o interesantă constatare a domniei sale și surprinderea care a avut-o atunci când, la București, aflându-se la o convorbire de afaceri, a întâlnit un domn din Germania, directorul unui important trust de presă, care se numea BLACH, nume de familie ciudat pentru un neamț, dar însă, foarte apropiat și cunoscut românilor! Redau mai jos un fragment din corespondența respectivă:

„Emisarul, un barbat de cam 65 de ani, se numește Winifried Blach, arată foarte puțin nemțește, iar comportamentul nu aduce cu acela obișnuit pe Valea Rinului; harnic, dinamic, întreprinzător, imaginativ. Drama vieții lui a fost, însă, neputința de a-și da seama cine este... Nemții îi spuneau că, deși neamț, nu pare a fi de-al lor, iar intuiția îi spunea că au dreptate, fără să-și explice din ce motiv anume. Era, deci, un altceva fără să înțeleagă natura acestei diferențe... L-am întrebat dacă nu cumva este român deci vlah, ceea ce l-a uimit și l-a tulburat! Nu-i spusese nimeni despre aceasta ipoteză, iar ideea că românilor li se spunea odinioară vlahi, că sunt răspândiți pretutindeni prin Balkani, dar și în Pannonia, Peninsula Istria și chiar mai încolo, în Mittel-Europa, nu o mai auzise niciodată. I se părea absurd și, de fapt, ca un fel de poveste de Halima. Atunci, am stat mai bine de o oră și i-am explicat toate aceste realități de istorie paralelă care îl fascinau, străduindu-mă să înțeleg din ce motiv omul părea de la un minut la altul mai tulburat și mai emoționat. Emoția lui mă tulbura și pe mine. Vedeam cum îi apareau în fața ochilor lumi peste lumi insondabile dar bănuite, chipuri, peisaje și alcătuirii ce se confirmau într-un fel ciudat, câteodată, prin chiar propozițiile rostite când și când și unde impresia că așa trebuie să fi fost apărarea adeseori. Îi plăcuse mai cu

O privire sinoptică asupra etnonimului „Blach”

seamă formula ce îl însemna pe Ioniță Kaloian în chip de rex Blachorum et Bulgarorum, pe care o repetase de multe ori, încântat nu atât de rezonanța vorbelor ci de gândul unei mari împărții posibile. I-am promis atunci că îi voi căuta documente și am și făcut-o. Nici nu a fost greu, la drept vorbind, căci noi avem - fără să se evoce însă la suprafața socială - izvoare suficiente, despre care alții de bună seamă că nu știu nimic și ne dau nouă, ignorând marea noastră vechime și răspândire, locul minor ce ni-l propunem singuri. Rând pe rând, am adunat cercetările lui Theodor Burada despre românii din Valahia Morava, despre vlahii din Silezia și Galiția, despre pastores Romanorum din Pannonia și Rhaetia; apoi, scriori ale Papei Inocențiu al III-lea despre Blachi și adnotări ale lui Simon de Keza și ale Notarului Anonim despre vechimea acestei populații care, dacă nu ar fi fost de prin partea locului, ar fi însemnat că a căzut din cer. Le-am adunat și fiindcă îmi vorbeai, în două rânduri, prin telefon despre această temă stăruind să mai adaug ceva în această materie, i le-am și dat... Ar fi greu de descris tulburarea nouă ce i-am adus-o și aceasta nu atât fiindcă, așa cum și spusese ceva mai înainte, purta însuși numele Tribului ci fiindcă, în înșiruirea de așezări de Vlahi de pe lângă

Lacurile Mazuriene, evocate într-o copie după un studiu cu mare vechime, identificase și numele satului de unde plecaseră acum cam o sută de ani și ai lui către Germania. O Germanie unde, astăzi, toți cei ce se chemă Blach știu că între ei sunt rude de sânge și izvorăsc din același Moș și, cum zice cronicarul, de colo cura. Episodul acesta m-a îngândurat într-un anumit fel. Ce secret al alcătuirii există în fiecare dintre noi și ce voci neauzite de altcineva ne face să recunoaștem scene, înfățișări și părți de cuvinte care nu le-am văzut și nu le-am auzit niciodată, noi, în cursul vieții noastre? Să existe, astfel, o memorie a tiparului care participă și aceasta la felul cum ființa noastră trecătoare se orânduiește și încearcă a se defini mai mult dincolo de trăitul direct și de cuvintele ascultate? Poate că așa și este, de fapt, și nouă doar ni se pare că mai mult decât ceea ce știm prin experiență nu există și nici nu poate exista.”

Am fost impresionat de informațiile prezentate în scrisoarea acestui domn, fapt care m-a făcut să continui dezbateră pe tema etnonimului de BLAH. Iată și relația mea:

Stimate domn! Mi s-a părut foarte interesantă corespondența primită de la dumneavoastră în legătură cu originea numelui de familie a domnului W. Blach. Am citit-o cu atenție, fapt care m-a provocat și tentat să-i aduc câteva completări. ►

► Îmi prezentați deci, o așa-zisă „fabulă”, care de fapt, după cum o numiți dumneavoastră, este „un document de viață incontestabilă, în simplitatea ei ce ascultă numai de legi necunoscute.” Așa o fi! Mie mi-a plăcut! Mi-a fost chiar de folos. De ce? Deoarece am început să caut prin memorie și prin cărți (cărțile din biblioteca mea) materiale care aveau o oarecare legătură cu cuvântul „Blach”, etnonimul la care vă referiți. Deci am mai învățat ceva, am mai acumulat ceva! Nu poți comunica cu un om dacă nu ai limbaj comun! Și iată ce am găsit despre ceea ce îmi scrieți, despre numele acelui domn german, Herr Blach, care întradevăr poate avea legături „strămoșești” cu vlahii. Există pe vremuri în orașul Oradea un mare autodidact, un erudit, pe nume Alexandru Pele. L-am cunoscut! Era o personalitate cu o cultură atât de vastă încât ar fi trebuit să i se ridice o statuie și să fie pus alături de marii analiști-gânditori ai neamului românesc. Predominante pentru creația acestuia sunt studiile științifice pluridisciplinare, dintre care amintesc :

Literatură:

- Moartea fantasticului – Editura Lumina, Oradea, 1994 – eseu distins cu premiul special al juriului, Craiova, 1976

- Miorița – Revista „Omu”, Pitești – Cronică ancestrală a permanenței românești

- Povestiri științifico-fantastice – Invitat la cel de al III-lea Congres European de literatură științifico-fantastică de la Poznań (Polonia), 1976, unde delegația română condusă de Ion Hobana, s-a bucurat de un real succes.

- Cerul cuvântului, poezii – Editura Abadaba, Oradea 1997

- Eseuri, schițe, poezii, articole, reportaje, antologii (publicate în diferite reviste din țară și de peste hotare)

Istorie:

- Banatele – Formațiuni prefeudale românești

- Migrația ungarilor – 31 de epi-

soade în revista „Crișana Plus”, Oradea

- Românii din Atelkuz în secolul IX – Revista „Noi Tracii”, Italia, 1989

- Continuitatea dacoromână în izvoare străine sec. VIII î.Hs.

- Transnistria – Terra Blachorum – Revista Crișana

Lingvistică:

- Etnonimele românilor – VALAH - Etimologie ancestrală și areal istoric – Editura Abadaba, Oradea, 1996

- Perenitatea elementelor dacoromâne – Revista „Cele Trei Crișuri”, Oradea (mai multe episoade)

Demografie:

- Vidul demografic și matematica – Revista „Bihorul”, Oradea (mai multe episoade)

Politică:

- Hermeneutica unei declarații comune – Revista „Crișana Plus”, Oradea

- Mihai Viteazul la Oradea – Revista „Crișana Plus”, Oradea

- Regiunea Eurocarpatică – capcană politică - Revista „Crișana Plus”, Oradea

Tehnică:

- Aspecte privind comportarea unor elemente de beton armat la acțiunile agenților chimici specifici întreprinderilor de obținere a aluminei – Vol III, Comportarea în situația construcțiilor, Editura INCERC, București, 1986

Comunicări științifice mai importante:

- Elemente lexicale dacoromâne în limbi ale antichității (mileniile III-I î.Hs.) – Pitești, 1986

- Limba – mijloc de cunoaștere a preistoriei românilor – Curtea de Argeș, 1985

- Toponime și patronime dacoromâne – Curtea de Argeș, 1985

Cărțile și scrierile lui Alexandru Pele, au început să fie căutate nu numai de intelectualii orădeni ci și de oamenii de specialitate români (și chiar străini) fiind folosite ca materiale de studiu și referință, pentru elaborarea unor lucrări științifice cu aceeași tematică. Din păcate, Alexandru Pele a murit tânăr.

Ne-a părăsit pe la începutul anilor '90. Creația sa, vastă pentru epoca în care a fost realizată, îl definește ca scriitor, eseist, poet și om de știință (Membru al Asociației Oamenilor de știință din România) cu toate că nu-și câștiga pâinea în domeniul intelectual, fiind doar un simplu tehnician de mine. Alexandru Pele supraviețuiește prin fiica sa Adriana Țâmpău-Pele, literat, patroana editurii ABADABA, din Oradea, înființată la începutul anilor '90 cu scopul de-a edita manuscrisele tatălui său.

Am făcut această digresiune, poate puțin cam lungă, pentru a vă prezenta un cercetător român de valoare excepțională, specializat în subiectul pe care l-am abordat împreună în aceasta corespondență, adică acela de analiză a etnonimului „BLACH”. Posibil ca unele enunțuri și cercetări referitoare la aceasta temă le cunoașteți, dar pentru subsemnatul este benefic pentru a mi le reînprospăta în memorie.

Am să mă opresc deci, la cartea lui Alexandru Pele, „Etnonimele românilor - VALAH - Etimologie ancestrală și areal istoric” lucrare pe care o pot numi unicat, în privința studiilor făcute cu privire la apartenența noastră la gruparea valahă. Extraordinar de bine documentat, pe parcursul a 197 de pagini, ni se prezintă o valoroasă cercetare în domeniul glotologiei evolutive. Abordarea de către autor a unui mod diferit de citire a termenilor străvechi „VALAH” și a variantelor sale, relevă un adevăr fundamental: originea comună a popoarelor tracice de limbă română cu cea a popoarelor semitice. Autorul ne mai atenționează în prefața cărții că: „Sfera lingvistică atotcuprinzătoare a acestor elemente lexicale nu ne mai permite să mai împărțim, după noi criterii pseudo-științifice, familiile de limbi indo-europene și afro-asiatice, căci în realitate sunt MESO-SEMITICE sau româno-semitice.

Va urma

Sorin Aurel Sandu

Poeme create și traduse din limba rromani de către autor

Singurătate

Singură stai și privești
către nicăieri,
mamă.

Umbre mișcătoare
precum un film la cinema
rulează pe ziduri...
Stai și le privești
și le vorbești,
dar nu-ți răspund:
cei ce le poartă sunt departe,
iar umbrele nu pot vorbi.

Singură stai și privești pereții,
mamă.

Lacrimi amare-ți curg
pe obrazul tot mai îmbătrânit,
dar nimeni nu le vede.
Ești singură.
Tu, patru pereți și atâtea gânduri
Care nu-ți mai dau pace...

o nouă zi

o nouă zi
nou răsărit soare
drumul merge tot înainte
nu te poți opri, nu poți sta-n loc
cerul îți este deschis

uneori mă doare
lipsa focului
din inimă
adâncul hău
în care nu gasești nimic

atunci aprind un licăr de lumină
cu bătaile inimii
îl hrănesc
și iată, o nouă zi
se deschide în calea mea,
iar drumul merge tot înainte

maya

mă învălui cu vraja
ochilor tăi
maya
iluzie a universului
și a iubirii

pășesc pe drumul deschis de tine
către inima ta

mă simt nesigur uneori
valurile mării primordiale
îmi clatină corăbiile
pline cu nestemate
aduse pentru tine
din țara de aur

văpaia iubirii tale
mă cuprinde, mă arde
flăcări uriașe se-naltă în sufletu-mi
însetat de atingerea ta
curățindu-mi toate păcatele
vieților trecute și viitoare

maya – frumoasa iluzie
a universului
și a iubirii

regăsire

m-am înfiorat regăsindu-te
mare cu miros de eternitate

te-am atins
și mi-ai zâmbit
îți aduci aminte cântecul de flaut?
mai știi răsuflarea

ce-ți mângâia
părul
unduind a talazuri...?

m-am lăsat pătruns prin tălpi
de căldura nisipului tau
te-am iubit în tăcere
și tot în tăcere
ți-am admirat în miez de noapte
jocul de-a tinerețea
și râsul de fată mare

vis în doi

lumină de vis

parcă era iarnă
și eram lângă focul sobei
căldura sufletului tău mă împre-
sura
inundându-mă cu liniștea
cea plină de nerostite rostiri

era seară?
dimineață?

nici nu mai contează

sfeșnicul neaprinș lumina tăcerea
din privirile noastre
pleoapele-ți coborâte ușor
împreună cu un zâmbet de plăcere
au făcut ca ceasul să bată mai tare
era ora iubirii
când sufletele devin una
și vorbele se-nchid
în ascunzișul inimii
ivindu-se dorința
ca visul în doi să fie etern

tăcere și dor

noaptea timpul stă în loc
tumulul cotidian s-a sublimat în
tăcere
se lasă ceața peste oglinda apei
ploaia a încetat să mai cadă

icoana chipului tău
îmi acoperă gândurile
și bătaile inimii
cu raze de iubire

ivită din neantul sublim
ai aprins vâltori de foc în sufletu-
mi dăruit ție
din dragoste de viață

ce bine, căci l-ai trezit din uitare!

Dacian Dumitrescu

De curând am postat pe site-ul meu Romania Carnavaluli - <http://www.romaniacarnavaluli.com/> cartea lui Emile Picot publicata la Paris in anul 1875 in franceza . Cartea se citește ușor și este bine documentată : se bazează pe lucrările cercetătorului francez M. Lejean , a cercetătorului german M. Kanitz , a lucrării scrise de colonelul britanic W. Martin Leake in 1814 pe baza cercetărilor facute de acesta despre Aromanii din Balcani între 1800 - 1810 , pe cartea consulului francez Pouqueville acreditat în Turcia și aparută în anul 1820 dar și pe multe alte lucrări ale unor cercetători romani (Bolintineanu , etc) sau straini . Autorul numește simplu pe TOTI Aromanii din Balcani drept Romani și arată ca aceștia provin din triburile trace și armatele romane care au colonizat Balcanii . Emile Picot descrie cu entuziasm și migală diferitele triburi de Aromani din Regiunea Pindului , Thessalia , Macedonia , Albania și Serbia , deosebiri și asemănările dintre aceștia , modul de viață , indeletnicirile , orasele , satele și numărul acestora . Autorul spune că în conformitate cu numeroși cercetători straini " numărul Romanilor din Balcani se afla între 1.200.000 - 1.500.000 numărul exact fiind greu de stabilit din cauza numărului mare de sate montane ... " . Totuși autorul opinează că la nivelul anilor 1870 în România trăiesc aproape 8.000.000 de Romani împreună cu 400.000 de evrei și alți 80.000 de straini (interesant că în anul publicării cărții adică 1875 autorul trece la " Romani " și pe cei din Transilvania , Basarabia și Bucovina ! Avuseseră niste premoniții sau " editorii " lui stiau ceva mai mult . Interesant și faptul că printre numeroasele surse citate se afla și arhivele

„Les Roumains de la Macedoine”

**de Emile Picot, publicată
la Paris în anul 1875**

Academiei Romane de la București la care se pare că a avut acces). Mai departe același autor arată că în regiunea Thessalia și M-tii Pindului " Romanii sunt majoritari circa 350.000 alături de 150.000 de greci și 50.000 de turci ". Mai mult autorul îl citează pe colonelul britanic W. Martin Leake care susține că în " Grecia sunt circa o mie de sate românești cu circa 500.000 de Romani ". Emile Picot arată apoi pe regiuni dar și pe sate numărul mare de Romani din Macedonia - circa 450.000 dar și numărul mare de Romani din Albania (circa 350.000 împreună cu 200.000 de greci și 700.000 de albanezi). Autorul mai vorbește despre GRECIZAREA FORTATĂ A SATELOR ROMANEȘTI DIN NORDUL GRECIEI - fenomen care NU a existat în perioada Imperiului Otoman dar a apărut după Proclamarea Independenței Greciei în 1821 . Atunci Grecia trece fațis la o politică anti - românească de deznationalizare și grecizare a străavechilor locuitori romani și a satelor respective (introducerea de biserici grecești cu preoți greci , școli grecești , asasinare locuitorilor care rezistau la " grecizare " , incendierea satelor românești , etc). Autorul spune că cea mai pură "limba latină o vorbesc Romanii din Albania - zona Moscopole - Ohrida , dar o limba foarte frumoasă și curată o vorbesc și Romanii - Gramosteni - M-tii Grama . Autorul precizează că din rândul acestor Romani s-au ridicat oameni de cultură -

mitropolitul Andrei Șaguna , bancheri renumiți - Baronul Sina - mare bancher din Viena , etc Autorul vorbește și despre cei circa 200.000 de Romani Transdanubieni din Regiunea Timocului . Toate cifrele sunt raportate la anul 1875 . De remarcat că în " statisticile oficiale " ale Greciei , Serbiei , Macedoniei , Bulgariei numărul Aromanilor " nu doar că NU a mai crescut dar dimpotrivă acest număr scade de la un recensământ la altul " ceea ce coroborat și cu alte date culese din aceste străvechi așezări trace și ulterior aromânești , ne duce la concluzia unor RAPORTARI FALSE ȘI A UNOR RECENSĂMINTE MINCINOASE ARANJATE DUPĂ POFTELE ATENEI ȘI BELGRADULUI . Autorul vorbește despre frumusețea Bitoliei - capitala Macedoniei (sau Monastir) dar analizează și etimologia denumirii de " Țințari " . Autorul găsește două variante în limba slava : în prima variantă ar însemna " Cinci Țări " iar în cea de-a doua variantă ar însemna " Copiii Împăratului " , varianta pe care o considerăm cea mai apropiată de realitate având în considerare " Descalecatul Împăraților Romei în Albania , Tracia , Grecia " . Lectură plăcută ! Cu deosebită considerație , Dacian Dumitrescu - administrator site și redactor șef adjunct R B N Press (<http://www.rbnpress.info>)

Debut spectaculos al trupei Hara la Chicago

Simona Botezan

Trupa HARA s-a bucurat de un succes fulminant la Chicago. Invitați speciali ai celei de-a 4-a ediții a Festivalului Originii Românești, desfășurat în perioada 14 - 16 iunie 2013 la Chicago, muzicienii trupei HARA au susținut încă două spectacole suplimentare, la cererea publicului. HARA a trezit nostalgie și amintiri românilor strămutați lângă Marile Lacuri; a atras atenția publicului american și a pus bazele unui turneu de anvergură în America de Nord.

Într-o țară dominată de superficialitate și playback, trupa HARA și-a făcut un nume cântând LIVE. Spectacolele lor imprevizibile, exotice, susținute cu talent și determinare, au fost apreciate de-a lungul timpului de zeci de mii de spectatori, trupa susținând un număr record de concerte în țară și în Europa occidentală, alături de artiști consacrați (ex. Goran Bregovic în 2012), chiar și în perioadele de pauză discografică.

Cu o asemenea carte de vizită, era previzibil că debutul trupei HARA la Chicago va coincide cu primul lor mare succes pe pământ American. Artiștii, ovaționați minute în șir, au fost încurajați să-și prelungească mult reprezentația din a doua seară a festivalului Originii Românești. Interesul neașteptat și căldura publicului, i-a determinat pe muzicieni să susțină un al doilea concert, neprogramat, la același festival. Un alt treilea concert a avut loc o săptămână mai târziu, în 23 iunie, la "Little Bucharest" alături de trupa rock "Vox Maris" din Chicago.

La insistențele publicului - dornic să-i asculte la nesfârșit - piesele trupei HARA au răsunat

ore în șir la Chicago, încântând spectatorii. "La concertul nebun de la Romanian Heritage Festival chitara lui Flavius s-a spart printr-un accident nefericit... prietenii noștri de la trupa Vox Maris nu au stat pe gânduri și i-au făcut cadou una nouă care i se potrivește de minune!!!", au scris muzicienii pe pagina lor Facebook. Flavius Buzilă a declarat că micile scăpări ale organizatorilor festivalului au fost compensate de românii din Chicago, care i-au însoțit pe muzicienii trupei peste tot pe durata șederii lor în SUA; i-au înconjurat cu dragoste și cu o ospitalitate greu de transpus în cuvinte. De altfel, dorința intensă a românilor din SUA de a-i revedea și de a-iascultă, răzbate și din zecile de mesaje de susținere postate pe pagina Facebook a îndrăgiților muzicieni.

Combinația inedită de ritmuri celtice și folclor românesc ale trupei HARA, unice în muzica românească, au atins cele mai sensibile coarde sufletești ale spectatorilor din Chicago. Reprezentația trupei HARA a fost o alternanță de nou și vechi; o explozie de sunet și culoare; un mix de originalitate și bun gust, prilej de mare bucurie pentru spectatorii conectați la ritmurile HARA.

Încântați de prestația muzicienilor, românii din Chicago s-au străduit să-i răsplătească pe măsură, cu aplauze și amintiri neuitat. O atmosferă fantastică a însoțit trupa în periplul său american. Efortul artistic deosebit al trupei HARA a fost urmat de invitații în casele românilor și de organizarea unor excursii în împrejurimi, la principalele obiective turistice din Chicago și suburbii.

În data de 24 iunie 2013, cu trei ore înainte de plecarea trupei spre România, managerul și fondatorul trupei, Flavius Buzilă, mi-a transmis impresiile sale personale și mi-a dezvăluit câteva dintre planurile de viitor ale trupei: "S-a creat o legătură puternică între membrii formației și românii din America, o adevărată punte peste ocean. Ne-am revăzut prieteni vechi, colegi din anii studenției, ne-am făcut prieteni noi și am trăit câteva zile speciale la Chicago", a spus Flavius Buzilă. Profesorul mi-a relatat câte ceva despre impactul culturii americane asupra sa și a membrilor trupei, care au avut ocazia să constate diferențele dintre engleza britanică, folosită peste tot în Europa și engleza americană plină de slang-uri greu de descifrat. Flavius Buzilă mi-a mărturisit că a avut ocazia să-și exerseze puțin și spaniola, pe care a studiat-o, de asemenea, la UBB Cluj.

Trupa HARA a plecat cu amintiri plăcute din SUA, iar sejurul a fost extraordinar. La întrebarea: "Ce le transmiteți românilor din SUA după experiența americană?", Flavius Buzilă mi-a răspuns: "Transmiteți-le că-i iubim și că le mulțumim pentru entuziasmul cu care ne-au primit, ne-au încurajat și ne-au răsfățat. I-am simțit aproape și suntem impresionați de interesul lor pentru muzica noastră, de ospitalitatea și căldura lor. Le promitem că ne vom întoarce și că vom merge peste tot pe unde ne-au in-

▶ vitat. Le mulțumim tuturor celor care ne-au trimis mesaje de susținere. Prezența noastră la Chicago a fost pentru mine personal și pentru membrii trupei HARA un moment memorabil.”

Trupa HARA și-a manifestat interesul pentru a concerta, alături de trupa “Vox Maris” din Chicago, într-un turneu caritabil în Statele Unite în beneficiul subofițerului Florinel Enache, eroul român din Afganistan vizitat și premiat de președintele Obama. Trupa HARA pregătește un nou album, în limba engleză și spaniolă, cu care speră să cucerească publicul din SUA data viitoare. Turneul american al trupei HARA prinde contur, iar entuziasmul și caldura cu care au fost înconjurați la Chicago îi determină să se gândească foarte serios la acest turneu, în cel mai scurt timp posibil. Turneul va cuprinde cele mai importante comunități românești. Prietenia legată la Chicago cu membrii trupei “Vox Maris”, principiile și obiectivele lor comune, ne dau speranța că-i vom vedea la Washington, Dallas, Los Angeles, New York, Detroit, Atlanta sau în alte locuri, unde-i așteaptă multe suflute tricolore.

Sâmbătă, 23 iunie, trupa HARA și prietenii lor de la Chicago - trupa “Vox Maris” - au susținut împreună un concert la “Little Bucharest”. Dealtfel, orașul Chicago este recunoscut drept cel mai “european” dintre marile orașe americane, care găzduiește un număr record de manifestări culturale ale minorităților din Europa. Atingerile culturale ale bătrânului continent și-au pus deja amprenta pe Orașul Vânturilor, dar în această vară Chicago a primit și un suflu românesc, datorită trupei HARA.

Flavius Buzilă, Marius Aștilean, Valentin Mușat, Nunu Racriș și Alex Miu au oferit românilor din SUA mai mult decât o muzică de calitate și o pre-

zență scenică deosebită. Au oferit reprezentării autentice românești și au creat o adevărată punte peste Atlantic. Mesajul lor de susținere pentru Florinel Enache, alături de trupa VOX MARIS, este puternic și coerent. Ambele trupe sunt promotoarele unor proiecte umanitare speciale. Cu asemenea obiective marețe și cu talentul lor, muzicienii de la HARA și VOX MARIS ne dau speranța unor reprezentări de înaltă ținută în turneul preconizat.

Dealtfel, viitorul turneu american al formației HARA este o continuare a preocupărilor lor din trecut. Formația are deja un renume datorită implicării sale în numeroase proiecte caritabile și anti-discriminare. Cei cinci membri ai formației au fost desemnați, în anul 2006, Ambasadori Oficiali “S.O.S. Satele Copiilor România”. În anul 2008 trupa HARA a lansat cu succes la Sighișoara, în cadrul festivalului Proetnica, albumul “Interetnik” - un mozaic muzical multicultural cu mare rezonanță la publicul larg, inspirat din interferențele muzicii etniilor conlocuitoare cu folclorului românesc. În timpul spectacolului de lansare, la care a participat un număr record de spectatori (aproximativ 10.000), trupa a filmat un videoclip cu o atmosferă unică pentru piesa “Shikana”. Proiectul, menit să încurajeze comunicarea interetnică și egalitatea de șanse, le-a adus premiul pentru cel mai bun proiect etno al anului 2008, premiu decernat la Gala Laureatilor Radio România din martie 2009.

Înființată la Cluj-Napoca în anul 2000, din inițiativa profesorului de engleză Flavius Buzilă (originar din Bistrița), trupa HARA și-a propus - și a reușit - să aducă un suflu nou și proaspăt în muzica românească. Trupa a fost remarcată imediat datorită creațiilor originale, inspirate, ce com-

bină cu multă naturalețe elemente de rock alternativ, electro-pop, sonorități celtice și folclor românesc, dar și datorită versurilor inspirate, care ating sufletele ascultătorilor. Trupa a lansat trei LP-uri de succes, care le-au adus mai multe premii din partea instituțiilor media - cel mai bun single (2003, 2004); cea mai bună creație (2005); cel mai bun album, trei ani la rând (2004, 2005, 2006).

Prima recunoaștere internațională a venit în 2006, odată cu locul trei, obținut cu piesa „O zi”, la concursul internațional de creație organizat de VH1-“Song of the Year”. Trupa HARA este prima trupă românească premiată de celebra televiziune VH-1. Succesul a fost reeditat în septembrie 2008, când piesa lor “Prea târziu” a obținut premiul al doilea, iar apogeul un an mai târziu, cu piesa “Plouă stele”, care a câștigat concursul în ianuarie 2009, aducând trupa HARA în atenția producătorilor și promoterilor americani. Această performanță le-a dat șansa de a începe o carieră discografică internațională. La Bruxelles, Veliko Tarnovo (Bulgaria) și la Campionatul European de Fotbal, în Viena și Salzburg, trupa HARA a fost ambasadoarea muzicii românești de înaltă clasă, determinând administrația locală austriacă să declare reprezentarea HARA “cel mai bun show live din programul cultural”.

Din anul 2010 trupei HARA i s-a alăturat pianistul Sebastian Cochinescu și percuționistul Nunu Racriș. Câteva luni mai târziu, trupa Hara a lansat single-ul “Țara din povești”, single preluat de televiziunea Antena 3 ca promo pentru luna decembrie 2010. În anul 2012 trupa HARA a concertat la Deva împreună cu Goran Bregovic.

Al. Florin Țene

Aserțiunea că principiile care explică valorile expresive ale limbajului artistic ca valori artistice ne îndeamnă să supunem această situație unei revizuirii. În acest context se pune întrebarea, firească, care sunt aceste principii? Primul ar fi, deoarece este cel mai vechi, și trebuie amintit la început, datează de la Aristotel, și el este acela al abaterilor, al devierilor de la normă. Aristotel a avut în vedere, fără să-l formuleze astfel, acest criteriu, pe care l-a considerat esențial în definirea specificului limbii poetice sau, cu un termen mai cuprinzător, al limbii artistice. Cuvintele unei limbi potfi, după Aristotel, comune și diferite de uzul general, așa cum specifică în Poetica. Printre acestea din urmă el include regionalismele, metaforele, podoabele și în general toate mijloacele de expresie care se abat de la exprimarea obișnuită și curentă. Limba poetică va trebui să fie un complex format din mai multe elemente. Claritatea, însușire fundamentală a exprimării,

Asemănările dintre alegere, normă și expresivitatea poetică și raporturile dintre ele

inclusive în limba poetică, este asigurată de întrebuințarea fondului usual, comun al limbii. Aristotel distinge în limba poetică cuvinte care aparțin limbajului poetic, pentru motivul că acestea se opun exprimării uzuale. Clasicul antic dă exemple de exprimare poetică datorită întrebuințării unor cuvinte rare sau unor inversiuni neobișnuite în limba greacă uzuală și care dobândesc prin aceasta calitatea de expresie poetică originală.

Aristotel introduce de fapt un criteriu care nu este exclusiv lingvistic și formal, și anume acela al noutății expresiei, al puterii ei de evocare, rezultă dintr-o opoziție, dar care rezidă nu în fenomenul opoziției ca atare, ci în valorile pe care expresia în cauză le-a dobândit pe această cale. Funcția limbii poetice se caracterizează prin ceea ce aduce nouă - iar aceasta este un criteriu estetic și ține de valorile pozitive ale comunicării - și nu prin ceea ce nu este ea.

Principiul că stilul reprezintă o abatere, o deviere, prin care limba poetică se opune normei lingvistice, a fost formulat de Ch. Bruneau și

preluat de la acesta de P.Valery, așa cum ne spune St.Ullmann. Definiția stilului drept abatere (ecart) este făcută în termeni negativi, adică aflăm din ea ce nu este stilul și ce este el. În felul acesta s-a putut vorbi la un moment dat de stil ca anomalie, pornindu-se de la ceea ce este dat din punct de vedere lingvistic în sistemul limbii și sugerându-se, deci, o realitate care contrazice sistemul, prin faptul că se înscrie într-o altă sferă de fapte, în domeniul diferite ale cercetării. Pornind de la concepția că limbajul poetic este o structură ce se opune limbii prozei, că este antiproză, stilisticianul francez Jean Cohen admite că stilul este o deviere, o violare a codului, ba chiar „une faute”, cu rezerva - care este de fapt esențială și subminează, credem noi, principiul însuși -, formulată astfel de către Solomon Marcus în Preliminarii ale poeticii matematice, publicat în „Viața Românească” (nr.9, 1967, p.142 și urm.): „Credem că, întradevăr, nu e de ajuns să violezi codul pentru a scrie un poem. Stilul este o greșală, dar nu orice greșală este și stil, iar eroarea supra-

realismului a constat în faptul că a crezut uneori în acest lucru.”

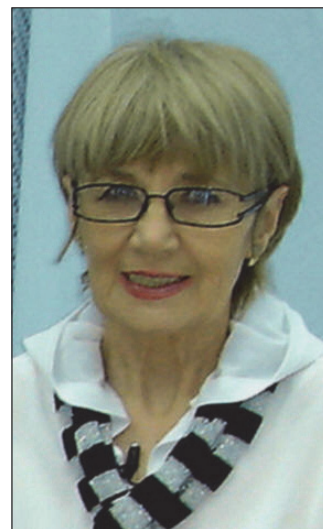
Criteriul abaterilor de la normă în poezie a fost reluat de către Solomon Marcus care vede în acest criteriu al abaterilor factorul esențial spre care converg direct sau oindirect toate celelalte explicații ce s-au dat ori s-ar putea da în materie de limbaj poetic.

Putem conchide în legătură cu criteriul alegerii în stil că el este secundar și exterior expresiei poetice, care trebuie raportată la funcția de reprezentare poetică pe care o îndeplinesc elementele expresive ale limbii organizate stilistic într-un întreg elaborate, într-o structură artistic determinată de ceea ce se numește o situație. Reprezentarea literar-artistică nu elimină conceptual, ci-l transfigurează în imagine străbătută de fluxul individual al sentimentelor și emoțiilor, adică îl înfățișează într-o ambianță nouă, obiectivă și subiectivă în același timp, de concept viu, de adevăr trăit. Așa cum nu există reprezentare a realității în afara conceptelor prin care gândirea construiește raționamente și formulează adevăruri despre ceva- ce ►

Nicolae Băciut

Portret al artistului la tinerețe fără bătrânețe

**Melania Cuc, MERSUL PE APĂ,
Editura Nico, Târgu Mureș,
2013, ISBN: 978-606-546-282-3**

La mai bine de cinci decenii de la debutul în presă, Melania Cuc are prospețime, ritm, într-o desfășurare literar-artistică de invidiat, dar și de luat în seamă ca artă a locuirii poetice în lume. Ca model. Cu disponibilități diverse, jurnalist (o viață), poet, prozator, pictor, Melania Cuc se întrece pe sine cu energii nebănuite, cu dorința de a nu da clipei răgaz să se risipească.

I-am admirat ingeniozitatea, disponibilitatea, angajamentul, devotamentul, solidaritatea, atât în teritoriul cultural, cât și în cel al relațiilor umane. I-am fost „însoțitor” în multe dintre „aventurile” sale editoriale din ultimii ani, am citit-o pe îndelete, cu plăcere, uitând adesea, furat de frumusețea textelor, că sunt editor, că am responsabilități legate de acuratețea conținuturilor, pentru că, în vârtejul creației, Melania Cuc încăleca adesea literele, chiar avea un flux năvalnic al ideilor și metaforelor. Cred că avem de a face cu o capacitate

creativă care iese din tipare, în registre ale spontaneității și strunirii verbelor, oricât de larg ar fi fost orizontul rostirii. Dacă versurile sale se lasă ademenite de tentații criptice, narațiunile sale au desfășurări bine structurate, în scenarii riguroase, de destule ori în derulare cinematografică.

Melania Cuc știe să împace articolul de presă cu poezia, proza, eseurile și pictura sa, fie că e vorba de volute postmoderniste, fie că e vorba de fidelitatea față de izvoarele iconografice.

Biografia literară a Melaniei Cuc are foarte multe reușite, mult mai multe decât o critică obosită și sufocată de prea multe responsabili-

tăți cotidiene le-a relevat până acum. Chiar dacă mulți s-au exprimat în privința scrisului său, iar multe premii stau mărturie a aprecierii și recunoașterii unui statut literar exemplar.

O nouă carte a Melaniei Cuc nu mai poate surprinde pe nimeni. E în firescul lucrurilor. Ea ne-a obișnuit în ultimii ani cu un ritm editorial în forță, într-un fel parcă recuperator, pentru că nu toate împrejurările vieții i-au fost favorabile scrisului. Nu s-a impacientat și s-a purtat ca și cum, la un moment dat, s-a născut a doua oară prin scris, prin pictură.

Acum, metaforic, Melania Cuc reușește să „meargă pe apă”. Adică a ajuns la acel prag al înțe-

legerii lumii, încât, fără urmă de misticism, să-și asume o condiție cristică, în care minunea înfăptuită de Mântuitor să fie posibilă și pentru cei ce cred în cuvânt. Iar „marea” biblică să fie „marea de cuvinte”.

„Mersul pe apă” al Melaniei Cuc confirmă încă o dată că autorul se respectă pe sine, adăugând încă „o piatră pentru templul” ei, consolidând și confirmând investiția de încredere a celor care au crezut în valoarea literară, dincolo de vremi, de circumstanțe și de jocuri de culise sau de politică literară. Ele trec, cărțile rămân!

► există în sine, și independent de gândirea conceptuală, dar care se reflectă în ea - tot astfel nu există reprezentare poetică a realității individuale în afara cuvintelor private ca mijloace de expresie organizate în întreguri sonore și semantic, structurate stylistic în funcție de ceva care le

transcede: universal și existența omenească subliniate în conștiința artistului și reflectate într-un mod particular în limbajul poetic.

În limba artistică raportul expresie-conținut apare însă într-o altă lumină, pentru faptul că trecerea de la un semnificant la altul, adică „alegerea” expresiei, este

motivată de funcția lingvistică a conținutului, care este o funcție estetică. Prin aceasta ea depășește funcția de comunicare realizată prin denotații, făcând apel la conotații, la sensurile derivate, individuale, simbolice. Svend Johansen în „La notion de signe dans la glosse-matique

et dans l'esthétique” (în Travaux, Copenhague, V, 1949). Spunea că prin acest fept expus mai sus se ajunge la ceea ce s-a numit instrumentalizare, adică organizarea limbii sau a elementelor iradiate din sensul denotației în vederea îndeplinirii unei intenții artistice sau estetice.

Răvaș din Chișinău

Poeme de Traian Vasilcău

S-a profetîi Lumina. Pot să fiu
Ce n-am fost încă-n veacul moștenit.
Și-n templul de smerenie zidit,
A treia zi din moarte pot să-nviu.

Am plîns și-n mine mahnele s-au stins.
Și-n lacrima lui Christ prea suferirea
Îmi caut ca să-mi aflu mîntuirea
Și-mpodobit cu răni, să-mi strig Iubirea
Și-apus în toți, să fiu de raiuri nins!

Cu mîinile pe piept împreunate
Și-o floare înluminărită-n zori,
Pomii cărunți și-mbrățișați de sfiori,
Cîndva învulturiți, sunt duși în moarte.

În candelile cerului, surpate,
Zorii de noapte ca sentințe curg
Și pomii doborîți n-au Demiurg,
Stingerea lor e-aplaudată-n burg,

Și-i plîng și n-aș mai scri'...
și nu se poate!

Ea n-avea chip. Numai surîs era.
Cu legănarea inimii visată,
Sub giulgiul de parfume îngropată,
Suflet de pus pe rană-mi dăruia.

Ea n-avea chip. I-am zis:
„Nemărginirea“.
Din viața ei îmi oferea o parte

Și jumătate de eternitate,
Și chiar surîsul ei - mai drag din toate,

Și-a dispărut... Căci i-am cerut Iubirea!

Să mă-ngîne cîntecul Luminii
Cît tristețile nu mă vor fi.

Și-apoi să mă răsădesc în Zi
Ca un crin la marginea grădinii.

O, și cît visai într-un cuvînt
Viețile să-mi înhumez odată,
Nesfîrșindu-mi trecerea cea toată
În privirea cerului Preasfînt...

Și-am tot scris instanțelor celeste
Să mă uite-un timp prin vreo poveste:
Trubadur la răni să fiu mai rar.

Să mă-nceing în hora pustiirii
Și un chiot vrednic de toți zbirii
Să rămîn — și-am fost un În Zadar!

Mori în mine viața toată
Și în Domnul — niciodată.

M-am stins în cer
Ca să fiu pe pămînt
Și de atunci
N-am mai fost cuvînt.

Pînă-ntr-o zi,
Ca să nu mai disper,
M-am ars în voi
Și m-am nestins în cer.

Viața cu moartea merg la braț,
Tristețea mea — cu bucuria,
Prin crîngul psalmilor, vecia
Mă buciumează cu nesaț.

În mine emigrez de-un veac,
Mă păstorește iarba-ntruna,
Iar eu rănesc clipa și luna
Cu un surîs ascuns și zac,

Scriind pentru cînd nu voi fi
Pe-o floare care m-o citi.

Secunda-mi ajunge,
Vă las vouă ora,
Din ea să refaceți
Veacul tuturoră.

Râul

Între mine și tine
e un rîu izvodit de iubire,
Între mine și mine
e-un deșert infinit de tăceri,
Cu un crin - al uitării! -
pe zăriștea inimii tale

Desenat-am privirea mîngîietoarei dureri.

Un poet fără țarmuri,
un rege rămas fără țară
Care n-a existat
decît în ascunsul lui gînd.
Cu un crin - al uitării! -
pe zăriștea inimii tale
Desenat-a corăbii
trase de mierle cîntînd.

Lacăt vrerii de-a fi
dac-aș pune e fără importanță,
Dar într-un adevăr
să înviu este tot ce-am visat.
Între noi e un rîu,
unde plînsul nu-și are vacanță,
Și să fiu în Cuvînt
este tot ce nu am meritat.

Ning cu psalmi fără de vreme,
Nu am spulber mai frumos.
Să trăim vecii de-a rîndul
Nu în noi, ci în Christos.

A fi doar în El — ce artă!
Să o ai și s-o tot ceri!
Luna stelele îndeamnă:
„Hai la secerat tăceri“.

Și-n ninsoarea potopindă
Mor și-nviu ca o colindă.

Veacul nostru a fost doar un ceas.
Ai plecat, și plecînd, m-ai rămas.
Veacul meu moștenire nu-l las.
Am plecat, și plecînd, te-am rămas.

Veacul tău cu-al meu veac se împlină.
Te-ai rămas, m-am rămas. Boltă lină!

Dorel Schor

Pe vremea specializării mele medicale, aveam la clinica universitară din București un coleg simpatice numit Decebal. Leafa de medic secundar era foarte modestă, așa că fiecare încerca într-un anumit mod s-o completeze. Eu publicam versuri umoristice care erau plătite (în Informația Bucureștiului, România literară, Zori Noi, Clopotul etc), iar Decebal, ca destui alții, făcea garzi la Salvare. Într-o noapte, s-a întâmplat nenorocirea... După ultima chemare, obosit, colegul meu s-a întins pe targă. Un motociclist a tăiat drumul salvării și soferul a trebuit să oprească brusc. Din smucitura, s-a desprins balonul de oxigen, care a căzut pe capul tinarului medic, omorându-l.

În 1972, mi-a apărut cartea "Sarpele și Cupa". La indemnul prietenesc al lui Florin Mugur, narațiunea s-a bazat pe notații zilnice din spital. Am scris și despre moartea lui Decebal, una din paginile cele mai triste dintr-un volum în esență

A fost odată ca niciodată

umoristic. S-a întâmplat ca, mai târziu cu niste ani, sora lui Decebal, să afle despre carte, s-o caute dar să n-o găsească în nici o librărie, se epuizase. Și iată că după multă vreme, primesc un telefon, în Israel, de la redacția televiziunii din România, de fapt de la o prietenă a surorii lui Decebal. Doamna Marilena Borcescu aflase că traiesc în Israel (de la o scriitoare membră a Asociației scriitorilor israelieni de limba română, care-i comunicase și numărul meu de telefon). Mi-a vorbit despre Maria-Cristina Moisin, sora lui Decebal, despre căutările ei și m-a rugat să-i fac rost de carte, dacă mai am vreun exemplar.

Mai aveam câteva, puține volume... I-am expediat cartea la București.

Apoi am vorbit la telefon. Sora cea mică a lui Decebal absolvise și ea institutul de medicină, era acum un medic sto-

matolog cunoscut. Dar, aici a fost surpriza, în afara de profesie și de preocupări muzicale elevate, Maria-Cristina Moisin, cu o remarcabilă sensibilitate lirică, scria versuri. Destinate întâi intimității sau unui cerc mic de prieteni...

Apoi le-a incredintat tiparului.

Într-un interval de câteva luni, am primit de la doctorita din București trei cărți între copertile cărora, poeziile sunt însoțite de mici proze... lirice. Nu intenționez o cronică literară. Aș dori să subliniez doar surprinza toată originalitate a poetei, a frumuseții ascunse în lucrurile mici. Ana Blandiana, marea poeză, remarcă faptul că aceste poeme sînt "rostirea înfiorată a recunoștinței față de miracolul existenței"... Poate și faptul că inițial nu fuseseră destinate tiparului, explică marea, frumoasă, uneori

dureroasă sinceritate a poeziilor. La care se adaugă o muzicalitate neintenționată, dar firească.

Dar și prozele sunt scrise "cu pana poetului", vorba lui Constantin Bogdan care prefătează unul din volume, subliniind conviețuirea armonioasă a acestora cu poemele. Aceste meritoase atribute sunt comune plachetelor intitulate "Anotimpurile poeziei", "La hotăr de milenii", "A fost odată, ca niciodată". Notînd titlurile celor trei cărți surprinzătoare, menționez că debutul tîrziu al Mariei-Cristina Moisin ascunde poate o promisiune: continuitatea unor apariții editoriale la fel de autentice și de profunde.

În perioada 30 septembrie-19 octombrie 2013, la Biblioteca Metropolitană București, Sediul Central (str. Tache Ionescu nr. 4, lângă Piața Amzei) va fi deschisă Expoziția de grafică a artistului Eduard Rudolf Roth.

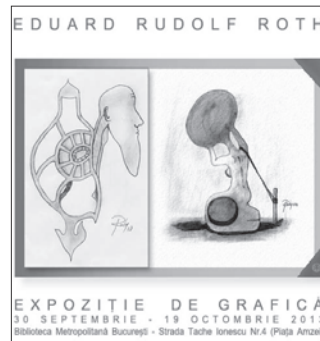
Vernisajul va avea loc marți, 1 octombrie 2013, la ora 17.30, în Sala „Mircea Eliade” a Bibliotecii, cu participarea extraordinară a actorului

George Roca prezintă: Expoziție de grafică Eduard Rudolf Roth

Dorel Vișan. Microrecital Roxana Moisanu (harpă celtică). Prezintă: Costin Tuchilă.

Un univers distinct, original ne întâmpină în desenele lui Eduard Rudolf Roth, a cărui imagi-

nație surprinde adesea prin combinarea neașteptată de forme, obiecte, volume, spații devenite metafore plastice. Ca într-un poem, ideile se ascund și se revelează, parcurg un me-

tabolism uneori la limita oniricului, dar păstrînd întotdeauna coerență imagistică și un echilibru compozițional încântătoare.

Magdalena Albu

„Noi abolim trecutul, abolim rădăcinile. Procesul este foarte insidios și poate prinde. Văd ceva la vecin și vreau să fiu ca el. Dar eu am trecutul meu, am determinările mele interioare și nu pot să fiu ca el, pentru că el are alte motivații, alte condiționări. Niște oameni foarte cultivați și neimplicați politic ar putea face aceasta. E foarte greu însă!” (Zoe Dumitrescu Bușulenga)

Ne aflăm în plină civilizație a distrugerii, într-o lume umplută până la refuz cu multă zgură spirituală impregnată la tot pasul cu fel și fel de norme societare - unele bune, altele rele - de o seamă finită de indivizi, care, din mult prea vândută puținătate a gândirii lor slab evaluate, ajung a se confunda în mod patologic și tragic, deopotrivă, cu divinitatea supremă însăși. Acești exponenți josnici ai omenescului profund malign și-au oferit singuri dezlegare la a-și exercita zilnic un îngrijorător de periculos drept de viață și de moarte asupra tuturor celorlalte Ființe umane, Ființe care nu se constituie volițional în acele părți sonore integrante ale proscrisului sistem al tartorilor globalizării. Așa încât ceea ce numim de fapt negare a noii ordini mondiale experimentate fără niciun dubiu pe propria noastră piele nu reprezintă nimic altceva decât un fel de stare interioară izbucnită ca un vulcan furios

Civilizația distrugerii (1)

realitatea din spatele realității

împotriva unei realități inestetic metamorfozate în toate punctele ei de primă importanță de către călăii postmoderni ai momentului. Iar acest lucru se întâmplă cu un soi de firesc existențial ce ține, chipurile, de așa-numita evoluție în salturi a destinului întregii umanități...

Neo-civilizația de autointitulat rit postmodern este una dependentă de un program de desfășurare bazat pe un anume rețetar caracteristic al distrugerii. Fiindcă a dărâma cu bună știință un sistem puternic încheiat spre a fi dirijat doar în concordanță cu propriile interese efemere de grup mi se pare că reprezintă cel mai ușor lucru de realizat la ora actuală în orice colț al îndelung călcatului în picioare planete Pământ. Rețeta unei astfel de distrugerii generale nu pare a fi deloc una extrem de complicată. Ea pornește, la fel ca și în matematică, de la un nivel de bază al dezordinii (NDO), urmărind mai apoi cu meticulozitate un algoritm riguros calculat al haosului (și lesne aplicabil în timpul prezent prin intermediul diverselor trompete de diseminare a mesajului conceput),

pentru a ajunge finalmente să instaureze, cu destul de mare ușurință, o imagine a neorânduiei globale, ce rânjește fioros în fața vechilor mentalități și tradiții cu greu construite până azi.

Zămisirea sistematică a unei asemenea degradări forțate a prezentului nu s-a născut însă peste noapte. Practic, întregul lanț complex de metamorfoze evidente ale secolului anterior au condus, pas cu pas, la tot ceea ce vedem că ni se cascadează azi cu brutalitate în fața ochilor, fie că ne place, fie că nu. Într-o omenire a stridenței contrastelor lesne observabile, omenire dominată de nenumărate figuri ale întunericului cu chipuri presălate de „sfinți”, nu ai cum să nu încerci în fiecare zi gustul din ce în ce mai amar al sfârșitului - spiritual și fizic, deopotrivă. Un final eliberator, până la urmă, al Ființei umane, ne-am încumeta a rosti cu glasul celui care cunoaște din experiență proprie și nu aprioric limita de sus a suportabilității lui individuale, din fața declinului permanent al singurei și limitatei sale vieți trăite, iată, chiar și acum, la început de tulburare ev XXI, cumplit de

malformant, pe muchie de cuțit.

Nimic nu a venit însă de la sine, ca un dat implacabil cu iz divin. Nicidecum, fiindcă „artizanii” lumii contemporane de tip postmodern au recrutat, iar procesul continuă din plin în sfera tuturor segmentelor societății azi, o serie de inși nativ avertebrați, posesori ai unor ridicăți din punct de vedere valoric coeficienți de vanitate și obediență în raport cu „maestrii” lor diriguitori - bineînțeles că luăm în calcul aici și deloc banalele ierarhii „illuminate” întru cele ale spiritului probabil cu opaițul străvechi sau cu lampa, ierarhii existente la toate nivelurile manageriale ale lumii contemporane -, inși care, din nefericire, au fost plasați în majoritatea funcțiilor-cheie din subsistemele componente ale unui stat (de exemplu: directori, miniștri, „formatori” de opinie, președinți de grupuri politice ori de diverse instituții mai mult sau mai puțin academice etc.) și cărora li se exploatează la maximum, într-un mod cât mai vizibil și mai pragmatic cu putință, taman gravele de-

fecte enunțate anterior (vanitatea fiind, poate, primul dintre ele). Ceea ce reprezintă un fapt deosebit de grav însă în momentul istoric actual este ușurința cu care acestor indivizi șantajabili și manipulabili în fel și chip li se induce, până la ultimul atom cerebral de hoit biodegradabil, ideea că ei formează, de fapt, o așa-zisă „supraspecie” humanoidă, o castă, mai corect spus, completamente „superioară” ca mod de înțelegere și de viziune asupra lumii, desigur, în raport cu toate celelalte persoane cu care interacționează zilnic și care nu fac parte, evident, din ansamblul lor ierarhic ocultoido-postmodernist.

Am fost întrebată de curând, dacă se pregătește cumva cu pași grăbiți dezmembrarea statului în genere ca entitate de sine stătătoare au ba. Nu am știut să ofer cu exactitate un răspuns corect acestei interogații firești în felul ei, până la urmă, dacă ne gândim la mersul lucrurilor din ultimele două decenii în lume, din simplul motiv că nu fac parte din marea clică a sforarilor umanității. Ceea ce se poate observa cu certitudine însă e un singur lucru, anume acela că, dacă o țară ca România, de pildă, ar fi avut un fundament geologic totalmente văduvit de bogățiile cu care a înzestrat-o bunul Dumnezeu și ar fi fost așezată într-o zonă deloc geostrategică a Terrei, cu si-

guranță atunci că nimeni, nici măcar așa din întâmplare, nu ar fi dorit de-a lungul vremilor să-i sfășie lacom și continuu, una câte una, hălci zdreănne din aproape toate părțile sale (mai cu seamă dintr-una precum Transilvania, spre exemplu, o zonă înțesată de divinitate cu numeroase resurse naturale, unele dintre ele extrem de rare pe planetă). Subliniez încă o dată faptul că, în cu totul și cu totul alte condiții topografice și geologice față de cele specificate aici, orice soi de dictatură statală, cum ar fi, bunăoară, cea din Cuba sau cea din Coreea de Nord, ar fi putut să își desfășoare în voie, ani la rând, ghemul propriilor orori caracteristice, desenând nonșalant în praful gros al istoriei dăra hidoasă a chipului ei satanic, fără ca istoria însăși, dimpreună cu „mistificatorii” ei de serviciu trecători, să se sinchisească vreodată în acest sens. Singurul lucru pe care îl cunosc, dacă e să mă refer la întrebarea care mi s-a adresat, mai bine zis, pe care îl trăiesc pe propria piele, este faptul că astăzi se calcă în picioare, cu ostentație, orice. Inclusiv, credința, ce a ajuns a fi cântărită cu sârg în ultima vreme în balanțe sociologice diverse. „Cine ne poate scoate din această letargie, dacă nu modelele? Am impresia că națiunea aceasta vrea să fie neapărat ca altcineva. Vrem că acolo. Fiecare «acolo» este acolo, nu

aici. Avem și noi «aici»-ul nostru, dar cum să le scoți din cap asta? E foarte complicat! Ce e al lor, e al lor și ce e al nostru e al nostru. Noi abolim trecutul, abolim rădăcinile. Procesul este foarte insidios și poate prinde. Văd ceva la vecin și vreau să fiu ca el. Dar eu am trecutul meu, am determinările mele interioare și nu pot să fiu ca el, pentru că el are alte motivații, alte condiționări. Niște oameni foarte cultivați și neimplicați politic ar putea face aceasta. E foarte greu însă!” (Zoe Dumitrescu Bușulenga)

Evident că în marasmul ontologic existent - marasm ce face parte dintr-un pattern (impus la nivel global) cu coordonate bine articulate, ce este vârat constant pe esofagul omenirii în numele diabolicej ordinii mondiale concepute în laboratorul faustian al marilor sforari ai lumii (prin mijlocirea diverșilor vectori de propagandă și de manipulare actuali) -, Dumnezeu nu putea să fie lăsat „a exista” în pacea increării Sale fără a fi transformat, de pildă, din „izvorul iubirii, izvorul a tot ceea ce este, instanța ultimă și supremă din care provin toate” (acad. Dumitru Stăniloae) într-un simplu obiect de sondare sociologică a momentului. Interogația fundamentală pe care ți-o ridică o astfel de interpretare sumară a problemei în sine (o nefericită, până la urmă, încercare de a i se minimaliza Bi-

sericii Ortodoxe rolul său multimilenar în istoria spațio-temporalității românești trecute și contemporane) este aceea că între Dumnezeu intervievarilor de tot soiul și Cel al realității crunte de afară există o deosebire tot atât de uriașă precum aceea dintre duhoarea de nesuportat a biblicului infern diavolesc și bine plăcuta mireasmă a Raiului divin. În atare context, Dumnezeu sondajelor comandate de fitecine îți apare dintr-o dată în fața ochilor ca o entitate rece și, culmea, lesne cuantificabilă din pix comparativ cu Dumnezeu oricărui credincios în parte, exponentul viu al rugăciunii rostite cu, în genere, ultimul fir delicat de nădejde în suflet de către biata Ființă umană dornică de a trăi bucuria miracolului celest îndelung așteptat.

În planul vădit de asasinare sistematică a tuturor structurilor și pârgghiilor bine închegate ale statului, Biserica rămăsese singura piesă de domino care nu picase izbită încă în tâmplă. Pentru că, apropiindu-se cu dragoste de Dumnezeu, Omul, se apropie, de fapt, de cunoaștere polilaterală, îndepărtându-se, practic, de toate formele de manipulare și îndobitocire existente din plin pe piață în albia timpului prezent.

Va urma

George Petrovai

Se spune că era odată în Sarmizegetusa un om atât de înțelept, încât putea desluși mersul vremii din bătaia vântului, lucirea stelelor și hârjoneala norilor, că pricepea șoaptele vieții din ciripitul păsărelor, din parfumul florilor și din dulcele freamăt al apelor și că fără greș își cunoștea semenii din gândurile de-abia încolțite în cugetele acestora.

Iar faima-i peste mări și țări nu era întrecută decât de bunătatea inimii lui și de extrema simplitate a vieții lui de zi cu zi. Căci din bordeiul său doar cu un prici, o masă șubredă și un cuptor cam într-o rână, nimeni nu pleca cu traista goală, ci ploaia caldă a înțelepciunii sale fără odihnă și fără hotar cădea peste sărac și peste bogat, peste smerit și peste îngâmfat, tot astfel cum soarele se dăruiește și celor buni și celor răi...

Și iată că într-o zi înțeleptul este vizitat de un înger. Pesemne că faima lui ajunsese până la ceruri, iar Dumnezeu era tare curios să știe în ce ape se scaldă acest fără pereche muritor, care – iată – zi de zi și ceas de ceas ciupește din slava ce doar Lui I se cuvine.

Iar îngerul, după ce dădu o raită prin această localitate la fel de proaspătă și curată ca izvoarele din jur, ajunsese de îndată la ușa larg deschisă ziua și noaptea a

Limba ce-o vorbim cea mai măreață catedrală a românilor

bordeiului, intră, privi simplitatea tulburător îngreunată de aromele smocurilor de flori proaspete și uscate și-l întrebă de-a dreptul pe înțelept:

- Este adevărat că poți citi și înțelege toate acele semne care constituie o taină de nepătruns pentru ceilalți muritori?

- Cu voia Domnului, așa este, răspunse el cu umilință.

- Dar poți tu ști chiar negânditul și inexistentul? l-a întrebat din nou îngerul.

Și înțeleptul i-a răspuns:

- Așa ceva este cu puțință doar la Atoate făcător. Căci El este dumnezeirea cu esențialitatea ei în actu, adică acea forță fără egal animată de voință și iubire, prin care neființa devine ființă, plinul ia locul golului, armonia alungă pentru totdeauna haosul și negânditul îmbracă veșmintele gânditului. Și tot cu voia Marelui Arhitect, unii dintre muritori cunosc harul îndumnezeirii, acea stare de inspirație și revelație care în potenția se cheamă o perpetuă năzuință înspre perfecțiunea divină și a cărei dulceață poate fi savurată doar de sufletele ce-și toarnă nectarul credinței în cupele cuvintelor smulse din inimi, pe care mai apoi fără cusur le rânduiesc, precum scrierile de preț dintr-o bibliotecă, în rugăciuni și planuri cuminți de viitor. Îndumnezeirea este statornic ascendentă, iar

dumnezeirea, întrucât este însăși desăvârșirea și înaltul-înalturilor, își arată bunăvoința față de creațiune, în mod deosebit față de om, prin picăturile de eternitate care sunt aduse pe Pământ de ploaia fără istov a efemerității...

Mulțumit de cele aflate, Domnul a lungit zilele înțeleptului atât de mult, încât el, după retragerea dintre oameni într-o peșteră din munți, a putut să-i încredințeze pe semenii de iminenta coborâre pe Pământ a Mântuitorului, iar pe poporul din care făcea parte l-a binecuvântat cu nesecate bogății materiale și spirituale, de a devenit la acea vreme înaintemergător între popoarele lumii, admirat de unii, invidiat de alții, piatră de încercare pentru grosul istoricilor din zilele noastre.

...Iar noi, locuitorii de azi ai acestei guri de rai, suntem nu numai beneficiarii unei istorii mustind de inestimabile contribuții la edificarea culturii și civilizației universale (ex. venerabilele Tăblițe de la Tărtăria, cu mult mai vechi decât toate scrierile cunoscute până în clipa de față), ci și a limbii pe care o vorbim – cea mai măreață catedrală spirituală a românilor din totdeauna și de pretutindeni, smulsă cu forcepsul geniului colectiv din pânțele veșniciei, în care au oficiat atâția preoți curați ai acestui neam, unii (bunăoara așa ca Eminescu) până la sacrificiul suprem!

Căci limba fiecărui popor

Propus de A.C.

Două turnuri gemene explodează pe un perete, altul e înghițit de uriașe limbi de foc. Pe un perete umblă draci cornuți cu gheare, altul se scufundă în negură și praf - ai în față toată Apocalipsa. Dacă nimerești singur între pereții bisericii Drăgănescu (Giurgiu) trebuie că fugi mâncând pământul. Nu degeaba pe apucă frica: acesta este considerat unul dintre cele mai tainice și mai ciudate locuri din România.

În timpul slujbelor, aici n-ai unde arunca un ac. Vin armate întregi de teologi, cer cetători, artiști și oameni obișnuiți. Fac ca-n „Codul lui Da Vinci”: măsoară pereții, cântăresc picturile din priviri, le compară și le privesc din sute de unghiuri. Sunt ferm convinși că pictorul a lăsat acolo indicii ascunse despre viitorul omenirii și vor să fie ei descoperitori.

„Codul lui Da Vinci” în varianta românească (1)

Uluitoarele mesaje de pe pereții bisericii Drăgănescu

“Picta după cum îi vedea aieva pe sfinții din cer”

Pictorul este părintele Arsenie Boca, iar oamenii au descoperit că multe scene sunt cu adevărat profetice. Căci apar acolo căderea turnurilor gemene, navete spațiale, ba sunt inscripționate chiar vorbele actuale

“Caut locuință pe altă planetă”. Iar toate acestea părintele le-a pictat între '68 și '84, când nimeni nu bănuia tragedia din America și când nimeni nu visa că în zilele de astăzi se va vorbi despre imobiliare pe Lună. În vremurile părintelui Boca, România de abia descoperea televizorul.

Pentru toate astea, și mai ales pentru frumusețea și ciudățeniile picturilor, teologii au botezat pereții de la Drăgănescu „Capela Sixtină a Ortodoxiei românești”.

Tanti Vasilica Niculescu a fost martoră la nașterea Capelei. Ea era tânără gropărită pe vremea aceea; părintele poposise la Drăgănescu într-un fel de exil, timp de 15 ani. Îl vâna Securitatea. La Drăgănescu, multă lume îl lua drept pictor. “Părinte, cum puteți să pictați fără model?”, îl întreba ea. “Că n-avea model în față. Îmi răspundea că el n-are nevoie de model. Picta după cum îi vedea aieva pe sfinții din cer. De aia multă vreme noi n-am știut ce avem aici, în sat. Noi am crezut că avem un preot pictor, dar el a fost sfânt”.

Cea mai cutremurătoare profecie a lui Arsenie Boca: cum va începe sfârșitul lumii.

Va urma

► este deodată leagănul și hrana mereu vie a gândirii sale (gândirea este cu puțință în și prin cuvinte), precum și regalul vehicul de comunicare cu ceilalți, altfel spus de interacțiune cu divinitatea și cu semenii.

Cu atât mai mult în cazul românilor, care prin graiul lor străbun au fost întâii cuceritori mesianici ai Romei antice devenită imperială și care în vremurile de cumpănă ce au urmat pentru ei și provinciile locuite de ei, au făcut din limbă maica acestor locuri bântuite de nenumărate urgii și suferințe, dar și de curajul răbdării și al speranței de mai bine.

Iar ea, ca o adevărată mamă grijulie și iubitoare, i-a strâns și continuă să-i strângă în brațe pe toți vorbitorii graiului românesc, chiar și pe aceia care o necinstesc prin manelizare și nevrednice împrumuturi din alte limbi, pentru că brațele ei sunt mai duioase ca tradițiile, mai mățăsoase ca apele îmbelșugate ale Dunării și mai viguroase ca piatra caldă a Carpaților.

Tocmai de-aceea, călăuziți fără greș de maica limbă pe drumurile întortocheate ale destinului istoric, românii din trecut și-au croit tainice poteci peste munți și ape spre inima și simțirea fraților din

celelalte provincii, contribuind din plin în acest chip la admirabila unitate a limbii lor, o limbă care și-a mărit farmecul prin dulceața subdialectelor, și punând în evidență ceea ce constituie adevăratul miracol al acestui popor, după cum ne înștiințează distinsul cărturar Neagu Djuvara în a sa „O scurtă istorie a românilor” (pag. 116): „Dacă mai toate celelalte state europene s-au constituit pe baza unei istorii comune, România este «singura țară mare din Europa a cărei unitate e exclusiv întemeiată pe limbă» (de altfel, pe vremuri chiar cuvântul limbă era sinonim cu neam sau popor)”!

Dorel Schor

Leda era fiica lui Testius și soția lui Tyndareus regele Lacedaemonului... Suna foarte pretentios, dar de fapt e vorba de o așezare de prin preajma Spartei, iar întâmplarea pe care o relatez e luată din mitologie... Trebuie să fi fost foarte frumoasa Leda, pentru că de ea se îndrăgostise iremediabil mai marele zeilor, temutul Zeus.

Acum avem la îndemână două variante ale legendei. După una, Zeus a prefăcut-o pe Leda într-o gâscă, iar el a luat înfățișarea unui lebădău și astfel s-a împreunat cu ea. Leda a făcut două ouă din care au ieșit două perechi de gemeni. Urmează povestea lui Castor și Pollux, a Clitamnestei și a Helenei... După a doua variantă, Leda a rămas femeie, iar Zeus a vizitat-o transformat în pasare. Vom prefera varianta aceasta pentru că pictorii au imortalizat povestea astfel.

Leda și lebăda

Din mitologie în pictură

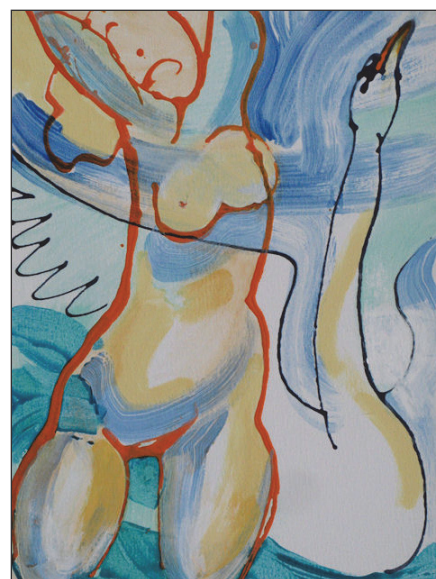
Numerosi sunt artiștii plastici care s-au inspirat din această legendă mitologică. Unii au pictat compoziții ambicioase, alții au subliniat aspectul alegoric al subiectului sau au recurs la o abordare temerară, neconvențională. Unele compoziții sunt idilice, altele recurg la un soi de primitivism naiv, au o poziție ambiguă, sau recurg la un stil descriptiv sau liric. În sfârșit, despre toate putem afirma că au o încărcătură erotică și simbolică într-o ambianță mistică.

Leonardo da Vinci, Correggio, Veronese, Rubens, Tillier. Rafael, Tomas Launy, Gustave Moreau, Tomas Rut, Louis Icart, Baruch Elron și alții au surprins în lucrările lor frumoasa femeie și lebăda. Stilurile sunt diferite, de la clasicism la arta naivă, de la dadaism la fovism, arta conceptuală și expresionism, suprarealism, simbolism și hiper-realism.

Interesant și atractiv prin su-

biect, tabloul cu Leda și lebăda, indiferent de autor, fascinează prin compoziție, dar și prin imaginația bogată a vechilor greci care,

iată, i-au dat lui Zeus posibilitatea să cucerească cele mai frumoase pământene, luând înfățișarea unui taur, a unei ploi de aur sau a unui lebădău cu inițiativa.

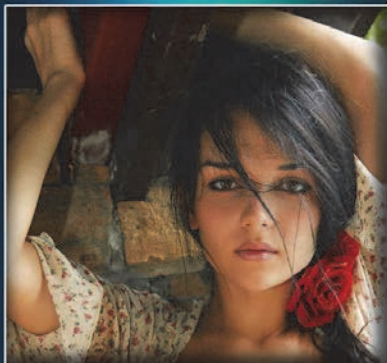
Dan Caragea

A poza cuiva este întotdeauna un act de seducere - intenția de a-i dăruia Celuilalt o „fotografie” care să-l impresioneze. Cu excepția narcisiștilor și histrionicilor, unde nevoia de expunere prelungită este de natură scenică, ființele umane preferă, atunci când pozează unei alte persoane, simularea nonșalanței privirii (fixare, ezitare, deviere) care postulează acea ambiguitate naturală a expresiei printr-un amestec, dificil de cântărit, de inocență și senzualitate versată. De aceea, portretul unei persoane frumoase este ambiguu, urmărindu-ne cu o privire de prădător și de pradă când ne plimbăm prin fața lui, impunând relaxarea judecăților morale, căci omul este, de la Dumnezeu, și virtuos și păcătos în trup și suflet.

Cu toate că pozarea trimite la intimitatea expresiei și la unicitatea omului, artistul este cel ce va decide asupra a ceea ce vede și descoperă cu privirea-i despotică, dar care va da naștere operei, stabilizând trăirea afectivă și intelectuală într-o formă globală și care, la rândul ei, se va stereotipiza cultural, atingând, astfel, o anumită recunoaștere universală a frumuseții.

Oricum, aș vrea să spun de la început că orice portret este ambiguu și pentru că este dublat de o „figură ascunsă” care poartă semnele psihologiei adânci, individuale. Prin urmare, ceea ce vedem la suprafață, chipul exterior, este de natură fizionomică și psihosocială și exprimă genul, vârsta, condiția socială și tot ceea ce ține de reprezentare (sentimente, imagine de sine, autoritate, prestigiu social, virtuți și vicii). În schimb, chipul interior, al imaginii și reprezentării, ne îndeamnă să descoperim spiritul, dar mai ales sufletul, cu trăsăturile de caracter, cu emoțiile și stările sale sufletești. Acest chip interior se vede cel mai bine în

Portret și psihologie

PORTRET ȘI PSIHLOGIE

portretele Madonei sau ale lui Isus și, în general, în toată arta sacră. Artă profană este dominată, dimpotrivă, de chipul exterior și de aceea frumusețea care se traduce estetic și erotic, fiind, în mod esențial, resimțită ca plăcere. Mai mult, frumusețea se exprimă totodată și moral, ca virtute sau viciu.

Indiferent dacă este bust sau cap, portretul nu poate fi considerat niciodată o copie, el este transfigurare, chiar și atunci când artistul alege fotografierea. Un bun portret ne spune că nicicând nu vom mai vedea acea ființă ai-doma și că suntem prinși în mrejele subiectivității artistice. Mai mult, oricâte imagini am vedea de la aceeași ședință fotografică, constatăm, prin acumulare, o îndepărtare a fotografiilor de model, ca și cum acesta s-ar refuza prizoneratului. De aici, un straniu paradox: nu putem posedea în mod absolut un corp decât prin artă, motiv pentru care mitul artistului

și al modelului său cunoaște o lungă carieră literară și fantasmatică. Când sugerăm femeii iubite un anume fel de a-și prinde părul, de a folosi o bijuterie, un ruj mai deschis sau mai închis, nu purtăm conversații neutre, ci facem tentative de suscitare a modelului din ea ca obiect estetic și de seducție. Femeia, dar și bărbatul, se oferă sugerând că s-a aranjat așa doar pentru privirea Celuilalt. La extreme, exhibiționismul unuia deșteaptă voyeurism-ul Celuilalt și invers.

Adevărul este că pe măsură ce avem acces la cultura plastică, la milioanele de chipuri pictate sau fotografiate ne putem înscrie pe orbita imaginilor și propriul nostru chip, așa cum îl surprindem în oglindă. Relația speculară este sănătoasă când produce plăcere, căci imaginea de sine este întotdeauna narcisistă. Repudierea ei conduce la scindare, la ruperea echilibrului interior/exterior, la suferință și pedeapsă. Profund tulburat, portretul lui Van Gogh cu urechea tăiată este poate cel mai bun exemplu pentru scindarea de care vorbeam. La fel, „mutilările” la care tinerele se supun în numele unui stereotip de frumusețe dezvăluie mai curând curențe de internalizare culturală decât manifestarea unei estetici superioare. Chirurgia plastică prosperă și din alienarea omului contemporan, din neputința acestuia de a-și clădi dimensiunea culturală a ființei, din eșecul generalizat al educației.

Suntem obișnuiți să asociem portretului înțelesuri, să reprezentăm, să simbolizăm. Psihologii artei, dar și criticii sau publicul în general, nu par mulțumiți de dispariția din picturi și fotografii (mă refer la cele ce se alimentează încă din realism) a chipului interior. Nu vom ști aproape nimic din ceea ce simte, nici umbră din ceea ce gândește persoana al cărui portret în avem sub ochi. Este vorba de o îngustare delibe-

► rată a semnificațiilor, preferându-se tratarea frumuseții chipului ca senzualitatea ce deșteaptă dorința sexuală. Acest fenomen este cu atât mai pregnant cu cât tradiția artistică începe să fie uitată, iar oamenii se obișnuiesc cu o artă ce nu le mai suscită gândirea, lăsându-i pradă plăcerii directe. De aceea, reprezentările sau înscenările frumuseții din arta realistă contemporană afirmă un despotism al artistului nu doar în raport cu modelul, ci și cu publicul copleșit de emoționalitate și mediocritate a gustului.

În arta adevărată, alături de ambiguitate, descoperim ambivalența încriptată a sentimentelor și ceva lăuntric tinde totdeauna să se afirme, să iasă la suprafață, chiar dacă captarea emoțiilor și mai ales a stărilor sufletești este mai greu de descifrat de privitor. Bunăoară, arta adevărată ne lasă să citim decepția sau bucuria pe chipul cuiva.

Portretistica nu este neutră în ceea ce privește psihologia individuală, mai ales a afectivității.

La celălalt pol, avem de-a face cu o frumusețe ce frizează eroticul fără nicio aluzie psihologizantă: fețele unor ființe fără spirit și suflet, obiecte ale seducției și disponibilității aproape pornografice. Ceea ce surprinde la tinerele frumoase care se expun dezinvolt în viață și în artă este tocmai anulara trăirilor interioare, pentru ca această frumusețe să pară permanent accesibilă și posedată, fantasmatic, nediscriminat. Triumful frumuseții rezidă astăzi în puterea de a seduce milioane de oameni, or, pentru această „orgie” universală, nu este nevoie decât de stereotipul frumuseții puternic erotizate. Cam acesta este, pe scurt, și „secretul” care face ca modelul să devină top model, vedetă, obiect spre care să țințească dorința universală, așa cum se petrece cu unii actori de film sau de

spectacole de televiziune. Să amintim doar de acea profundă trăire libidinală, mărturisită psihanalistului ei, a actriței Marilyn Monroe când era fotografiată, dar mai ales când provoca aceste mute ședințe fotografice.

Oricum, în „câmpul scopic”, cum spunea Lacan, modelul este privit de artist din afară și în mod despot, fiind întotdeauna încadrat, limitat, fie că este vorba de pictură, fotografie sau film. Dar în viața reală? Fotomemoriile, așa cum lesne putem constata, au un câmp scopic și mai diminuat. Doar prin captarea privirii modelului în operă, acesta începe să mă privească, în trăirea mea, deși nu eu sunt artistul, ci un altul, seducându-mă, fascinându-mă, obsedându-mă, devenind la fel de tiran ca și artistul când l-a pictat sau fotografiat, dar despărțindu-se definitiv de el. Fiind eu Celălalt sunt, în același timp, și oglinda celui care mă privește din tablou.

Următorul ghid pentru călătorii americani care se-ndreaptă spre Franța a fost compilat de specialiști de cea mai înaltă calificare din documente confidențiale și publice.

Privire generală

■ Franța este o țară străină de mărime mijlocie, situată pe continentul Europa.

■ Este un membru important al comunității mondiale, chiar dacă nici pe departe atât de important pe cât se crede.

■ Se învecinează cu Germania și care nu reprezintă o destinație atractivă pentru cumpărături.

■ Franța este o țară foarte veche cu multe tezaure, cum sunt Luvrul și EuroDisney.

■ Printre contribuțiile sale la civilizația occidentală se numără șampania, Camembertul și ghilontina.

■ Deși Franța se consideră o națiune modernă, aerul condițio-

Ghidul călătorului american prin Franța

nat este puțin utilizat și este aproape imposibil să găsești o mâncare mexicană decentă.

■ Un motiv continuu de exasperare pentru vizitatorii americani este acela că locuitorii se încăpățânează să vorbească franceza, deși multi sunt capabili să treacă pe engleză dacă zbirii la ei.

■ Ca în orice țară străină, numărăți restul în magazine și restaurante.

Populația:

■ Franța are o populație de 64

de milioane, din care majoritatea beau și fumează zdravăn, conduc ca lunaticii, au libidoul exagerat și nu cunosc conceptul de a sta răbdători la rând. Francezii sunt lacomi, temperamental, mândri, aroganți, zăpăciți și indisciplinați: toate acestea sunt punctele lor bune.

■ Majoritatea francezilor sunt romano-catolici, ►

► deși nu s-ar zice după comportament.

■ Mulți sunt socialiști, iar costumele de baie topless constituie un aspect frecvent.

■ Bărbații poartă uneori nume de femei ca Marie și se pupă atunci când își decernează decorații.

■ Călătorii americani sunt sfătuiți să meargă în grupuri, purtând șepci de baseball și pantaloni colorați pentru a se recunoaște reciproc mai ușor.

Siguranță

■ În general, Franța este o destinație sigură, deși călătorii trebuie să știe că, din când în când, este invadată de Germania.

■ Tradițional, francezii se predau mai mult sau mai puțin instantaneu, dar, în afara dificultății temporare de a procura whisky scoțian și de a afla scorurile la baseball sau cotațiile bursiere la New York, viața decurge aproximativ la fel pentru vizitatori.

■ A fost construit recent un tunel sub Canalul Manecii, pentru ca guvernul să poate fugi mai repede la Londra.

Istorie

■ Franța a fost descoperită de Charlemagne în Evul Mediu.

■ Alte figuri istorice importante sunt Louis XIV, hughenotii, Jeanne D'Arc, Jacques Cousteau și Charles de Gaulle, care a fost mulți ani președinte, iar acum este aeroport.

Guvernare

■ Forma de guvernare este democratică, dar zgomotoasă.

■ Alegerile se țin mai mult sau mai puțin continuu.

■ Din considerente administrative, țara este împărțită în regiuni, departamente, municipalități, orașe, comune, sate, cafele, baruri și plăci ceramice de pardoseală. Parlamentul constă în două camere, Superioară și Inferioară (desi se află amândouă la

parter), ai căror membri sunt fie gauliști, fie socialiști, niciunul dintre ei fiind cu totul demn de încredere. Principalele preocupări ale parlamentului sunt plasarea de bombe atomice în sudul Pacificului și mimarea indignării atunci când se plânge cineva.

■ După cele mai recente comunicări de la serviciile secrete, în prezent este președinte cineva pe care-l cheamă Francis. Nu avem alte informații pentru moment.

Cultură

■ Francezii sunt mândri de cultura lor, deși nu este ușor să-ți dai seama din ce motiv.

■ Toate cântecele lor sună la fel și au făcut cu greu filme în care merită să vezi și altceva decât scenele de nuditate.

■ Și nimic nu este mai plicticos, desigur, decât un roman scris de un francez.

Bucătărie

■ Să fim sinceri, oricât usturoi ai pune pe el, un melc nu este decât o rămă cu cochilie în spinare.

■ Dar orice croissant este excelent, deși este imposibil pentru cei mai mulți americani să pronunțe acest cuvânt.

■ În general, călătorii sunt sfătuiți să se rezume la cheeseburgeri în hotelurile bune cum sunt Sheraton sau Holiday Inn.

Economie

■ Franța are o economie puternică și diversificată, depășită în Europa doar de Germania, ceea ce este surprinzător, deoarece francezii nu prea muncesc.

■ Dacă nu sunt în pauza de patru ore de după prânz, sunt fie în grevă, fie blochează șoselele cu camioane și tractoare. Principalele exporturi ale Franței sunt, în ordinea importanței: vinul, arme nucleare, parfumuri, rachete teleghidate, șampania, arme de mare calibru, lansatoare de grenade, mine terestre, avioane de atac, ar-

mament divers și brânza.

Sarbatori publice

■ Franța are mai multe sărbători decât oricare altă națiune.

■ Printre cele 361 de sărbători naționale se numără 197 de zile de sfinți, 37 de zile ale Eliberării Naționale, 16 zile ale Proclamației Republicii, 54 de întoarceri triumfale ale lui Charles de Gaulle, ca și când ar fi câștigat războiul de unul singur, 18 zile de trimitere în exil a lui Napoleon, 17 zile de chemare din exil a lui Napoleon și 112 zile „Franța e mare și restul lumii nu face doi bani”.

■ Sarbatorirea Sfintei Brigitte Bardot este pe 1 martie.

Concluzie

■ Franța se bucură de o istorie bogată, un relief variat și spectaculos și de o climă temperată.

■ Pe scurt, ar fi o țară foarte plăcută, dacă n-ar fi locuită de francezi.

■ Cel mai bun lucru care se poate spune despre ea este că nu este Germania.

Prevenire:

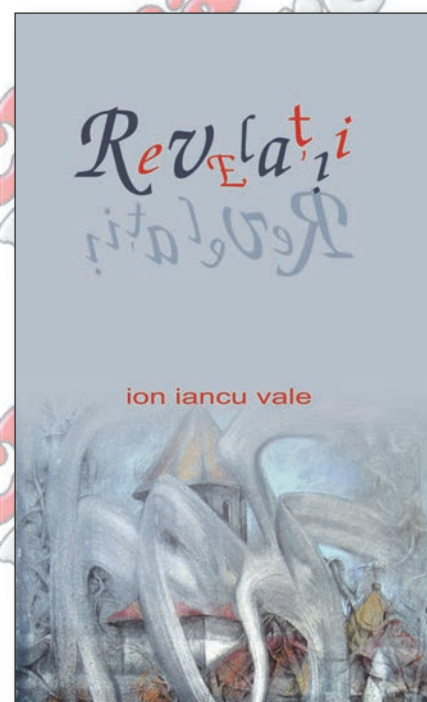
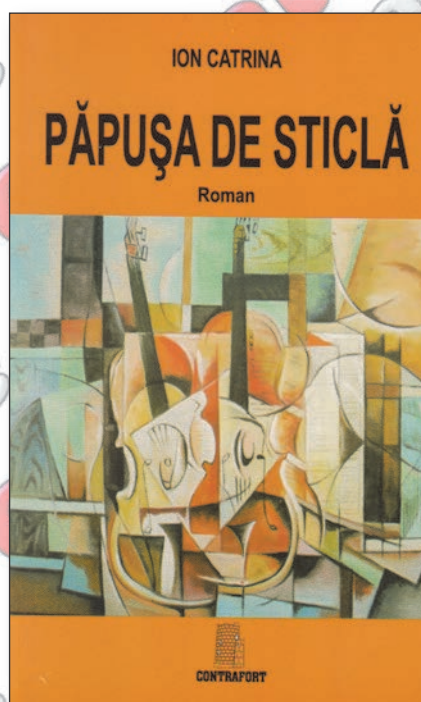
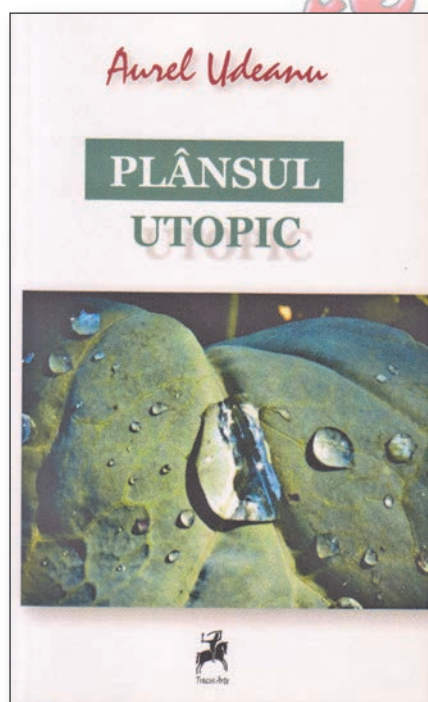
■ Serviciile consulare ale guvernului Statelor Unite există în singurul scop al promovării intereselor companiilor americane ca McDonald's, Pizza Hut și Coca-Cola.

■ În eventualitatea că sunteți victima unui atac sau accident serios, implicând cel puțin pierderea unui membru, contactați Ambasada Americană între orele 17:15 - 17:20, marți sau vineri, iar un oficial cu totul indiferent la problema dumneavoastră vă va da o listă de dentiști sau ceva tot atât de nefolositor.

■ Aveți în vedere că nimeni nu v-a cerut să plecați în străinătate. Noi ne facem întotdeauna vacanțele la Miami Beach și va sfătuim să procedați la fel.

Mulțumim și noroc!

propus de A.S.B.

Cărți noi în biblioteca revistei Clime literare

